

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 3

ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΝ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

(Ὁ παρῶν λόγος ἐξεφωνήθη τῇ 14ῃ Ἰανουαρίου εἰς τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ παλαιοχριστιανικὸν ναὸν τῆς Ροτόντας (Ἀγ. Γεωργίου) κατὰ τὴν διάρκειαν Λειτουργίας, τὴν ὁποίαν διωργάνωσε τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὀρκωμοσίας τῶν πρωτοετῶν φοιτητῶν. Τὴν Λειτουργίαν παρηκολούθησαν ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οἱ Καθηγηταὶ καὶ χιλιάδες φοιτητῶν).

Ἡ μεγαλειώδης αὐτὴ συγκέντρωσις, ἡ ὁποία μὲ τὴν ὠραίαν πρωτοβουλίαν τοῦ κ. Πρυτάνεως ἔγινε σήμερον εἰς τὸν παλαιοχριστιανικὸν τοῦτον ναόν, δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνας ἐξωτερικὸς τύπος, ἀλλ' ἔχει πρὸ πάντων τὸ νόημα τῆς προβολῆς ἑνὸς ἰδανικοῦ. Τὸ ἰδανικὸν αὐτὸ δὲν ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν ἀρμονικὴν συνύπαρξιν Ὁρθοσκείας καὶ Ἐπιστήμης, ὡς ἐτονίσσαμεν εἰς παρομοίους ἐκκλησιασμοὺς τῶν παρελθόντων ἐτῶν, ἀλλ' ἀφορᾷ ἐπίσης καὶ εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς ἠθικῆς ζωῆς τοῦ ἐπιστήμονος ἐπὶ τοῦ ἀσαλεύτου χριστιανικοῦ θεμελίου. Πραγματικῶς τὸ σημερινὸν καθολικὸν αἵτημα, κατὰ τὸ ὅποιον οἱ ἐπιστήμονες, διὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὴν μεγάλην ἐκπολιτιστικὴν τῶν ἀποστολήν, πρέπει νὰ εἶναι ὠλοκληρωμένοι ἠθικαὶ προσωπικότητες, μόνον ἐντὸς τῶν χριστιανικῶν πλαισίων εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιηθῇ κατ' ἄριστον τρόπον.

★

Πότε ἡ προσωπικότης εἶναι ἠθικὴ καὶ ὠλοκληρωμένη; Εἶναι, ὅταν προσαρμόζη τὴν θέλησιν καὶ τὰς πράξεις τῆς εἰς τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν τῶν ἀξιών. Ἐπομένως ἡ ἠθικὴ προσωπικότης δὲν θεω-

ρεῖ ὡς ἠθικῶς ἀγαθὸν τὴν τυχὸν ἄρνησιν μιᾶς ἀξίας, ἡ ὁποία εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἱεραρχικῶς κατωτέρα, ἀλλὰ τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς ἀξίας. Ἀντιθέτως ὡς ἠθικὸν κακὸν δὲν θεωρεῖ τὴν κατάφασιν καὶ παραδοχὴν μιᾶς οἰασδήποτε κατωτέρας ἀξίας, ἀλλὰ τὴν ἀπολυτοποίησιν καὶ θεοποίησιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐξαρσιν αὐτῆς ὑπεράνω τῶν ἀνωτέρων πνευματικῶν ἀξιῶν. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ἠθικὴ προσωπικότης ἐναρμονίζει εἰς τὴν ζωὴν τῆς πάσας τὰς ἀξίας καὶ ὅλα τὰ ἰδανικά, ἀναποφεύκτως ἔχει ζωντανὴν σχέσιν πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν ἀξιῶν, ἡ ὑψίστη καὶ ἀπόλυτος ἀξιολογικὴ πραγματικότης, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται «πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον». Ὡστε εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἠθικῆς ζωῆς ἀνήκει ἡ στενὴ συνάρτησις τῆς πρὸς τὴν Θρησκείαν.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐξηγεῖ, διατὶ πολλοί, οἱ ὁποῖοι ζοῦν βίον ἀνῆθικον, καταντοῦν εἰς τὸν σκεπτικισμόν ἢ εἰς τὴν ἀπιστίαν, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως. Ὁ ρώσος λογοτέχνης Ντοστογιέφσκη, ὁ μέγας αὐτὸς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἰς τὸ ἔργον του «Οἱ δαιμονισμένοι» παρουσιάζει διαφόρους τύπους ἀθέων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἄπιστοι ἕνεκα ἐγωῖσμοῦ ἢ φιληδονίας. Τὸ βαθύτερον μυστικὸν τῆς ἀπιστίας δὲν εὐρίσκεται εἰς λόγους ἐπιστημονικούς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἄτακτον ζωὴν. «Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων, — εἶπεν ἐπιγραμματικῶς ὁ Κύριος, — μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ἰωάν. γ', 19—20). Ὅταν ἡ φαυλόβιος Λαῖς ἀντελήφθη τὰς πρώτας ρυτίδας εἰς τὸ πρόσωπόν της, ἤρπασε μὲ θυμὸν τὸν καθρέπτην καὶ τὸν κατεθριμμάτισε. Τοιοῦτοτρόπως πολλοὶ θέλουν νὰ συντρίψουν τὸν καθρέπτην τῆς πίστεως, ὁ ὁποῖος φανερώνει τὰς ἠθικὰς ἀσχημίας των. Ὅταν ἡ ἀχλὺς ἢ ὁ κονιορτὸς τῆς ἀμαρτίας σκοτίζη τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, τότε οὔτε οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται εἰς αὐτὸν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, οὔτε ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀγάπην τοῦ οὐρανοῦ Πατρός.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἠθικὴ ζωὴ συνδέεται ἀναποσπᾶστος μὲ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν, κατανοοῦμεν διατὶ ἐντὸς τῶν χριστιανικῶν πλαισίων ἡ ἠθικὴ προσωπικότης εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὁλοκληρώσιν της. Ἐὰν ἡ μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ἠθικὴ, ἡ ὁποία δὲν ἔχει μεταφυσικὸν ἀγκυροβόλημα, εἶναι ἠθικὴ σαθρά,

χωρίς θεμέλιον και σταθερόν προσανατολισμόν· ἐάν εἶναι ἠθικὴ ἀναιμικὴ, ἢ ὁποῖα δὲν παρέχει κατηγορικὴν προσταγὴν και δραστηκὰ κίνητρα και ἐλατήρια· ἐάν εἶναι μία ἠθικὴ, πού στερεεῖται ἀνθρωπολογικοῦ ρεαλισμοῦ και κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνώπιον τοῦ σκοτεινοῦ αἰνίγματος τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τοῦ διχασμοῦ τῆς θελήσεως, τῆς δυναμικῆς τῶν παθῶν και τῆς ψυχολογίας τοῦ πειρασμοῦ· ἐάν ἢ ἠθικὴ αὐτὴ ἀφήγη τὸν ἀνθρωπον ἀβοήθητον εἰς τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ κακὸν πάνοπλον και σαγηνευτικὸν ὄρμαξ ἐναντίον του· ἀντιθέτως ἢ χριστιανικὴ ἠθικὴ εἶναι ἠθικὴ ρεαλιστικὴ, πού λέγει, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι μὲν κατορθωτὴ, ἀλλὰ προϋποθέτει πολλάκις αἱματηρὸν ἀγῶνα, μόχθον και κόπον. Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ εἶναι ἠθικὴ πλήρης, μὲ σταθερόν προσανατολισμόν και ἀπαράμιλλον δυναμισμόν. Ἰδίως ἢ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας και ἢ ὑπερφυσικὴ ζωὴ τῆς Χάριτος δημιουργοῦν μίαν ἀτμόσφαιραν, ἐντὸς τῆς ὁποίας αἱ ἀνθρώπιναι βουλευτικαὶ δυνάμεις γίνονται γιγάντειοι και παρουσιάζουν τὴν μερίστην αὐτῶν ἀπόδοσιν. «Τὰ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ», διεκήρυττεν ὁ Ἅπ. Παῦλος. Πραγματικῶς ὁ Χριστὸς μεταδίδει εἰς τὴν ψυχὴν δύναμιν, ἢ ὁποῖα σχίζει τὸ πυκνὸν πλέγμα τῶν κακῶν ἐμφύτων προδιαθέσεων ἢ ἐπικτήτων παθῶν, ἐκκολάπτει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἐκτὸς τῶν ὑπαρχουσῶν πραγματικοτήτων ἐν πλῆθος νέων δυνατοτήτων και συντελεῖ, ὥστε ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς πνευματικῆς δουλείας νὰ ἐκσπᾷ ὁ κόσμος τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, πού ἢμπορεῖ νὰ θραυῆ βαρείας ἀλύσεις και νὰ θρυμματίζη μακροχρόνια τυρανικὰ δεσμά. «Ὁὗ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία», λέγει πάλιν ὁ Ἅπ. Παῦλος.

Ἐπειτα ἢ Ἐκκλησία μας δὲν προσφέρει ἀφηρημένην, θεωρητικὴν και ἀνεφάρμοστον ἠθικὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ προβάλλει πρὸς μίμησιν ὑπέροχα ζωντανὰ ἠθικὰ πρότυπα. Εἰς τὸ ὀρθόδοξον ἑορτολόγιον ἀναφέρονται φάλαγγες ὀλόκληροι ἀγίων και ἐκλεκτῶν προσωπικοτήτων, αἱ ὁποῖαι συνδυάζουν ἀρμονικῶς τὸ ἀξιολογικὸν και τὸ ὀντολογικὸν στοιχεῖον, ἀφοῦ εἰς τὸ φωτεινόν των παράδειγμα αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι ἔγιναν ζωντανὴ πραγματικότης. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ζωντανὸν ἠθικὸν πρότυπον, πού μᾶς παρουσιάζει ἢ Ἐκκλησία μας, εἶναι τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι μόνον Θεός, ἀλλὰ και τὸ πρότυπον τοῦ ἀρτίου και ὀλοκληρωμένου ἀνθρώπου,

πού δὲν ἔχει μόνον ἐπαφήν μὲ τὸ "Ἄγιον, ἐπικοινωνῶν ἡμέραν καὶ νύκτα μὲ τὸν Οὐράνιον Πατέρα του, ἀλλὰ καὶ ἐναρμονίζει κατ' ἄριστον τρόπον ὅλας ἀνεξαίρετως τὰς ἀξίας. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Κύριος ἠυλόγησε τὰς ὕλικὰς καὶ βιολογικὰς ἀξίας, ἦτο ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν σωμάτων, ἠυλόγησε τὸν γάμον ἐν Κανᾶ καὶ μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν παρόντων, ἐδέχετο προσκλήσεις εἰς φιλικὰ γεύματα καὶ ἐστίασεις, ἀνεγνώριζε τὰς πολιτειακὰς ἀξίας, ἦτο πρότυπον κοινωνικότητος, ἰώμενος καὶ εὐεργετῶν τοὺς πάντας, ἦτο ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἀπολύτου ἀληθείας, γνώσεως καὶ σοφίας, ἐπεσήμαινε τὴν ὠραιότητα τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ καὶ ἦτο Ἐκεῖνος, ὁ ἽΟποῖος κἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν». Ὡστε ὁ Κύριος ἦτο ἡ συνισταμένη πάσης ἀνθρωπίνης τελειότητος, ἡ ἀπαράμιλλος ἐναρμόνισις ὅλων τῶν ἀξιῶν.

Ἄγαπητοὶ φοιτηταί,

Ὁρθῶς ἔχει λεχθῆ, ὅτι ἡ τάξις τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν δὲν εἶναι λογικὴ τάξις, ἀλλὰ τάξις τῆς καρδίας. Ἡ νόησις εἶναι τόσον τυφλὴ διὰ τὰς ἀξίας, ὅσον τὸ οὖς διὰ τὰ χρώματα καὶ ὁ ὀφθαλμὸς διὰ τοὺς μουσικοὺς τόνους. Συλλαμβάνομεν τὰς ἀξίας, ὅταν ἡμεῖς πρῶτον συναρπαζώμεθα καὶ κυριευώμεθα ὑπ' αὐτῶν. Τὰς βλέπομεν, ὅταν ἐκεῖναι ἀνάπτουν ἐντὸς ἡμῶν τὸ φῶς των. Σεῖς λοιπόν, πού ἔχετε ἀγνήν τὴν ψυχὴν καὶ καθαρὸν τὸ ἀξιολογικὸν ἀτοπτρον τῆς καρδίας, νὰ μὴ ἐγκαταλείψετε τὴν βιωματικὴν ἐπαφήν σας μὲ τὸ βασίλειον τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Νὰ μὴ ἀφήσετε νὰ χαθῆ ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς σας τὸ ὄραμα τῶν ἠθικῶν ἰδανικῶν καὶ πρὸ πάντων ἡ πάμφωτος μορφή τοῦ Χριστοῦ. Κατανοήσατε, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ Ὁρησκεία τῶν νέων καὶ προοδευτικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι σφύζονται ἀπὸ δημιουργικὴν δραστηριότητα καὶ ρυθμίζονται κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὴν συνεκδήλωσιν τῶν διαφορῶν αἰτημάτων τῆς ψυχῆς των, ὥστε νὰ μὴ ἀναπτύσσεται τὸ ἐν ὑπερτροφικῶς εἰς βᾶρος τῶν ἄλλων, ἀλλὰ νὰ συναναπτύσσονται ὅλα ἄρμονικῶς ὑπὸ τὴν ἐνοποιὸν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Τοιαύτας προσωπικότητος ἐπιθυμεῖ ἀκριβῶς νὰ σᾶς διαπλάσῃ τὸ Ἄριστοτέλειον Πανεπιστήμιόν μας. Φιλοδοξεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ ὄχι ἀπλῶς ἐπαγγελματίας μὲ τὰς παρωπίδας τῆς μονομερείας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς,

Η ΟΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΛΑΑΜ ΟΜΙΛΟΥΣΑ ΜΕ ΦΩΝΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ

Φόβος μαζί και αγαλλίασις: «Εὐφρανθήτω ἡ καρδιά μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά Σου». (Ψάλμ. πε', 11). Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εὐφραίνει. Παράδοξα και ἀκατανόητα λόγια γιὰ ἐκείνους πού δὲν ἔχουν δοκιμάσει αὐτὸν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς ὁ φόβος εἶνε ἄλλος ἀπὸ τὸν συνηθισμένον κακὸν φόβον. Εἶνε ἡ κατάπληξις ἐμπρὸς στὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, και γι' αὐτὸ γεννᾷ τὴν εὐφροσύνη στοὺς πιστοὺς. Ὁ φόβος τοῦτος μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ και θάμβος. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος γράφει ὅτι οἱ μυροφόρες πού ἐπῆγαν στὸν τάφον τοῦ Κυρίου, «εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιούις, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, και ἐξεθαμβήθησαν». (Μάρκ. ΙΣ', 5). «Ἐξεθαμβήθησαν»! Φοβηθήκανε, ἀλλὰ ὁ φόβος τους ἦτανε ἓνας φόβος μὲ χαρὰ μαζί, ἐπειδὴ ὁ νεανίσκος πού εἶδανε, ἦταν ὁ Ἄγγελος τῆς ἐλπίδος, και ἡ παρουσία του τὲς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν κατῆφεια τῆς ἀπελπισίας, ἡ ὁποία ἔσφιγγε τὴν καρδιά τους γιὰ τὸν ἀγαπημένον διδάσκαλόν τους, πού ἦταν μέσα στὸν τάφον.

Ἴδου τί γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης γι' αὐτὸν τὸν παράξενον φόβον, πού τὸν ὀνομάζει «θεῖον»: «Δεῖ γινώσκειν ὅτι ὁ θεῖος φόβος τρόμον οὐκ ἔχει, (τρόμον δὲ λέγω οὐ τὸν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῆς ὀργῆς, εἴτ' οὖν παιδείας και ἐγκαταλείψεως), ἀλλ' ἀγαλλίασιν ἔντρομον». «Πρέπει νὰ γνωρίζης ὅτι ὁ θεϊκὸς φόβος δὲν ἔχει τρόμον, τρομάραν, (και λέγω τρόμον ὄχι τὸν φόβον πού ἔρχεται ἀπὸ τὴν χαρὰν, ἀλλὰ ἐκεῖνον πού ἔρχεται ἀπὸ τὴν ὀργήν, ἡ ἀπὸ τιμωρίαν και ἐγκατάλειψιν), ἀλλὰ ἔχει κάποιαν ἀγαλλίασιν ἔντρομον».

Ὅλα στὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ εἶνε διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ τοῦ κόσμου, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρὰ, ὁ φόβος, ἡ ἐλπίδα, τὸ συμφέρον, τὸ κέρδος, ἡ ὠραιότης, ἡ ζωή, ὁ θάνατος, τὰ πάντα.

Ὅποιος δὲν γνωρίζει τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὲς πληγές του, ὅπως ὁ Θωμᾶς, ἅς μὴν περιμένει νὰ τὸν γνωρίσῃ ἀπὸ τὴν δόξαν του, γιὰτὶ δὲν θὰ ἀξιωθῇ νὰ τὸν γνωρίσῃ ὀλότελα.

ἀλλὰ σκαπανεῖς τῆς αὐριανῆς κοινωνίας, ἡγετικά της στελέχη, μὲ εὐρύτητα ὀρίζόντων και πρὸ πάντων μὲ ἀδαμάντινον χριστιανικὸν ἦθος. Γένοιτο!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ὁ κόσμος δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἐνόσω τὸ δικό του τὸ σκοτάδι τὸ ἔχει γιὰ φῶς.

Ὁ Χριστὸς ἐμεγάλωσε τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ τὴν εἶχαν στενέψει ἡ ἀλαζονία κ' ἡ ματαιοδοξία.

Ὁ Χριστὸς εἶνε τὸ πλήρωμα τῶν προφητῶν, εἶνε ὁ τελευταῖος προφήτης. Ἐπροφήτευσεν ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτόν του ὅτι θὰ πάθῃ καὶ θὰ ἀναστηθῇ, καὶ ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον θὰ κηρυχθῇ εἰς ὅλην τὴν κτίσιν, ὅτι θὰ καταδιωθοῦν οἱ Χριστιανοί, καί, τέλος, ὅτι θὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς.

Ὅπως ἓνας ἄνθρωπος δὲν ἔμπορεῖ νὰ καταλάβῃ ἓνα βιβλίον, ἂν δὲν κατέχῃ τὴν γλῶσσαν στὴν ὁποίαν εἶνε γραμμένον, ἔτσι καὶ ὅποιος δὲν εἶνε πτωχός, ταπεινός καὶ θλιμμένος, δὲν ἔμπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ ἀληθινὰ τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἄν δώσῃς στὸν ἀληθινὸν Χριστιανὸν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου καὶ ὅλες τὲς δόξες, δὲν τὲς θέλει, καὶ αὐτὸ τὸ κάνει χωρὶς νὰ βιάζῃ τὸν ἑαυτόν του, ὄχι μόνον γιὰ τὸν χωρίζουν ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἀλλὰ γιὰ τὸν εὐχαριστοῦν ὀλότελα. Ὅποιος πιεῖ ἀπὸ τὸ «ὔδωρ τὸ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον» γίνεται καινούργιος ἄνθρωπος, καὶ ὅλα τὰ τερπνά τοῦ κόσμου τούτου τοῦ φαίνονται πικρὰ καὶ ἄνοστα. Γι' αὐτὸ λέγει ὁ Κύριος ὅτι ὁ ζυγός του εἶνε γλυκός. Καὶ πάλιν ὁ ἴδιος λέγει ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ θλιμμένη ἡ ὁδὸς ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ζωὴν, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐπῆγε κοντὰ στὸν Χριστόν, στὴν ἀρχὴν δυσκολεύεται νὰ βαδίσῃ στὸν δρόμον του, ἐπειδὴ εἶνε κακομαθημένος ἀπὸ τὴν σαρκικὴν ζωὴν.

Ἄλλὰ, ὅταν προκόψῃ σ' ἐκεῖνον τὸν δρόμον καὶ καταλάβῃ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του, ἀνάβει μέσα του μία φλόγα ποὺ καίει στὴν καρδιά του κάθε σαρκικὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἀγάπην. Καὶ ἐκεῖνο ὅπου ἦτον γι' αὐτὸν προτῆτερα βαρὺ καὶ δύσκολον, γίνεται ὄχι μόνον εὐκόλον, ἀλλὰ καὶ πολὺ ποθητόν, ἐνῶ τοῦ φαίνεται ἀποτρόπαιον καὶ θανατερόν κάθε τι τὸ σαρκικόν.

Τοῦτο εἶνε ποὺ λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι ὁ σαρκικός ἄνθρωπος πεθαίνει ὅταν ἀγαπήσῃ τὸν Χριστόν, ἐπειδὴ σταυρώνεται «σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις». Καὶ ὅσον νεκρώ-

νεται ὁ σαρκικός ἄνθρωπος, τόσον ζωντανεῖει ὁ πνευματικός. Γιὰ τοὺς τέτοιους χριστιανούς εἶπεν ὁ Χριστὸς ὅτι ὁ ζυγὸς του εἶνε χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον του ἐλαφρόν.

Ἄλλοίμονον! Οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι εἶνε «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Γιατί, τί ἐλπίδα νὰ ἔχουν, ὅταν πιστεύουν μοναχὰ στὰ ὕλικα πράγματα, πού φθείρονται ὡς νὰ ἀνοιγοκλείσῃ τὸ μάτι του; Τὲς ἡδονὲς ἕως πότε θὰ τὲς ἀπολαμβάνουν; Ὁ θάνατος ἔρχεται γρήγορα.

Ὁ ὄπιος δὲν ἔχει πίστιν στὸν Χριστὸν δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχη ἀληθινὴν ἐλπίδα, καὶ ἄς κἀνῆ τὸν χαρούμενον. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει «Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμὲν». (Α' Κορινθ. ιε', 19). «Ἄν ἐλπίζωμεν στὸν Χριστὸν, μοναχὰ σὲ τούτην τὴν ζωὴν, εἴμεθα οἱ ἐλεεινότεροι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους». Καὶ δὲν ὀμιλεῖ ἐδῶ γιὰ τοὺς ἀπίστους, πού εἴπαμεν, ἀλλὰ γιὰ τοὺς λεγομένους Χριστιανούς, πού λέγουν ὅτι πιστεύουν στὸν Χριστὸν, ἀλλὰ μόνον γιὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν. Γιατί ὑπάρχουν πολλοὶ τέτοιοι ψεύτικοι Χριστιανοί, πού ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων, γιὰ ζητήματα μόνον τῆς ὕλικῆς ζωῆς.

Οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοὶ ὅμως ἔχουν τὴν ἐλπίδα των βεβαίαν καὶ ἐδῶ, σὲ τούτῃ τῇ ζωῇ, καὶ γιὰ τὴν ἄλλην. «Ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἐστὶν ἀθανασίας πλήρης».

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος λέγει «Δὲν ὑπάρχει σὲ κανένα ἄλλον ἢ σωτηρία, παρεκτὸς ἀπὸ τὸν Χριστὸν. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει κανένα ἄλλο ὄνομα στοὺς ἀνθρώπους, μὲ τὸ ὁποῖον ἔμποροῦμεν νὰ σωθοῦμεν». (Πράξ. δ', 12). Καὶ ὁ προφῆτης Ἡσαΐας λέγει «Θὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὴν ρίζαν τοῦ Ἰεσοῦ Ἐκεῖνος πού θὰ ἐξουσιάσῃ σὲ ὅλα τὰ ἔθνη. Ἐπάνω σ' αὐτὸν θὰ ἐλπίσουν τὰ ἔθνη: «Ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν». (Ἡσ. ια', 10).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στοὺς Ἐφεσίους «Θυμηθῆτε ὅτι, κάποτε σεῖς, τὰ ἔθνη (οἱ εἰδωλολάτρεις), ἦσατε χωρὶς τὸν Χριστὸν, ξένοι ἀπὸ τὴν πολιτείαν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὲς διαθήκας τῆς ἐπαγγελίας, μὴ ἔχοντες ἐλπίδα καὶ ἄθεοι στὸν κόσμον». (Ἐφες. β', 11). Καὶ τώρα, ἀλλοίμονον! οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι εἶνε «χωρὶς Χριστοῦ καὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα».

Καὶ στοὺς Κολασσαεῖς γράφει ὅτι θὰ σωθοῦν, ἐὰν στέκωνται στερεοὶ στὴν πίστιν, θεμελιωμένοι καὶ ἀμετασάλευτοι, χωρὶς νὰ μετακινήθωσιν ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ Εὐαγγελίου, «μὴ μετακινούμενοι τῆς ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου». (Κολασ. α', 22.)

Καὶ στοὺς Ἑβραίους γράφει «Ἐπιθυμῶ νὰ δείχνῃ ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς τὴν ἴδια προθυμίαν στὸ ὅτι πιστεύετε στὴν ἐλπίδα τοῦ

Εὐαγγελίου ἕως τέλος, γὰρ νὰ μὴ γίνετε νωθροί». (Ἐβρ. 5', 11.)
Γιατί, ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει μὲ βεβαιότητα τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ γίνουν
ὅσα εἶπεν ὁ Χριστός, γίνεται νωθρός, μουδιασμένος. Ἐνῶ ἐκεῖνος
ποὺ ἔχει στὴν καρδιά του ζωντανὴν τὴν ἐλπίδα, εἶνε ζωηρός καὶ
δραστήριος.

Ἄλλὰ καὶ στὸν Τίτον γράφει «Ἐφανερῶθη ἡ χάρις τοῦ
Θεοῦ, ἡ σωτηρία γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, παιδεύοντάς μας νὰ
ἀρνηθῶμε τὴν ἀσέβεια καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, καὶ νὰ ζήσουμε
φρόνιμα καὶ δίκαια καὶ μὲ εὐσέβεια σὲ τούτην τὴν ζωὴν, περιμέ-
νοντας τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ τὸ φανέρωμα τῆς δόξης τοῦ με-
γάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ». (Τιτ. β'. 13).

Καὶ ὅταν ἐπίασαν οἱ ρωμαῖοι τὸν μακάριον Παῦλον στὰ Ἱε-
ροσόλυμα, καὶ ὁ χιλιάρχος ἐκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέ-
δριον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὠμίλησε σ' αὐτοὺς ὁ ἀπόστολος, ἔγινε
ταραχὴ, γιατί οἱ ἀκροαταὶ του ἐχωρίσθησαν σὲ δύο μέρη, στοὺς
Σαδδουκαίους ποὺ δὲν ἐπίστευαν σὲ μέλλουσαν ζωὴν, καὶ ἦταν «οἱ
μὴ ἔχοντες ἐλπίδα», καὶ στοὺς Φαρισαίους, ποὺ ἐπίστευαν, καὶ ἦ-
ταν «οἱ ἔχοντες ἐλπίδα». Τότε ὁ Παῦλος ἐφώνησε: «Ἄνδρες ἀ-
δελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου. Περὶ ἐλπίδος καὶ ἀ-
ναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι». (Πράξ. κγ', 6). «Ἐγὼ δικάζο-
μαι γιὰ τὴν ἐλπίδα καὶ γιὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν ποὺ κηρύτ-
τω».

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος γράφει «Εὐλογημένος ἄς εἶνε ὁ Θεὸς καὶ
πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πολλὴν
φιλανθρωπίαν του μᾶς ἀνεγέννησε σὲ μιὰ ἐλπίδα ζωντανὴν, μὲ τὴν
ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ». (Α' Πέτρ. α', 3). Γράφει ἔτσι, γιατί ἡ
Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐστερέωσε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως
τῶν νεκρῶν, καθὼς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος «Εἰ Χριστὸς οὐκ
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν... Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ
νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο». (Α' Κορινθ. ιε',
17 καὶ 20).

Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει «Οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανε-
ρωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι. Καὶ
πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἀγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς
ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν». (Α' Ἰω. γ', 2).

Ἡ ἐλπίδα ὑπάρχει μέσα στὴν πίστιν. Ὅσοι ἔχουν αὐτὴν τὴν
ἐλπίδα ξαναγεννιοῦνται, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Πέτρος στὴν περι-
κοπῇ ποὺ γράψαμε προηγήτερα (Α' Πέτρ. α', 3), ὅπου λέγει γιὰ
τὸν Θεὸ ὅτι εἶνε «ὁ ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστά-
σεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν».

Ὡ! Αὐτὴν τὴν ἐλπίδα μὲ πόσην χαρὰν τὴν βλέπουν νὰ ἀνατέλλῃ
μέσα στὴν καρδιά τους ὅσοι τὴν ἐπίστευσαν, σὰν τὸν ἀάμφωτον ἡ-
λιον ποὺ ἀνατέλλει μέσα στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας τοῦ θανάτου!

Αὐτὴν τὴν ἐλπίδα κάνουν κάθε τρόπον «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα» νὰ τὴν σβύσουν ἀπὸ τὴν καρδιά τῶν πιστῶν. Ὅποιος τὴν ἔχει τὸν περιπαίζει, τὸν ἐξευτελίζει, οἱ ἔξυπνοι τούτου τοῦ κόσμου. Ὡ! νὰ ἤξευραν πόσον ἀξιολύπητοι εἶνε οἱ ἴδιοι!

Ὁ προφήτης Σολομὼν λέγει ὅτι οἱ ἄθεοι λογαριάζουν τὸν θάνατον τῶν πιστῶν σὰν ὀλότλη καταστροφὴν καὶ ἐξαφάνισιν, ἐκεῖνοι ὁμῶς εὐρίσκονται σὲ εἰρήνην. Γιατί, ἂν ἐβασανίσθησαν στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἐλπίδα τους εἶνε γεμάτη ἀπὸ ἀθανασίαν. Καὶ παρακάτω λέγει ὁ ἴδιος : «Θὰ δοῦνε οἱ ἄπιστοι τὴν τελευτὴν τοῦ σοφοῦ (τοῦ πιστοῦ) καὶ δὲν θὰ καταλάβουν τί βουλευθῆκε γι' αὐτὸν ὁ Κύριος καὶ σὲ ποῖο μέρος τὸν ἀσφάλισε. Αὐτοὶ τὸν ἐμπαίζανε, ἀλλὰ ὁ Κύριος θὰ τοὺς κάνει καταγέλαστους, καὶ σὰν ἀποθάνουν θὰ βασανίζονται, καὶ ἡ μὴμη τους θὰ χαθῆ. Τότε θὰ συλλογισθοῦν τὰ ἁμαρτήματά τους καὶ θὰ φοβηθοῦν, καὶ ὁ δίκαιος θὰ τοὺς ἐλέγξῃ.

Τότε θὰ σταθῆ ὁ δίκαιος μὲ παρρησίαν πολλὴν ἐμπρὸς σ' ἐκείνους πού τὸν ἐπύκρναν καὶ πού ἐπερίπαιξαν τοὺς κόπους πού ὑπέφερε γιὰ τὴν πίστιν του. Ὅταν τὸν ἴδουν, θὰ ταραχοῦν μὲ φόβον δεινόν, καὶ θὰ μείνουν ἐκστατικοὶ γιὰ τὴν παράδοξην σωτηρίαν του. Θ' ἀναστενάξουν στενοχωρημένοι καὶ θὰ εἶπουν : «Τοῦτος ἦτον ἐκεῖνος πού εἶχαμε κάποτε γιὰ νὰ γελοῦμε καὶ γιὰ νὰ τὸν περιπαίζουμε, ἡμεῖς οἱ ἀνόητοι ; Τὴν ζωὴν του τὴν ἐλογαριάσαμε ὡσὰν μανίαν καὶ τὸ τέλος του ἀτιμασμένον. Πῶς λοιπὸν ἐλογαριάσθηκε ἀνάμεσα στοὺς γιουὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ κλῆρος του εἶνε μεταξὺ τῶν ἀγίων ; Ὡστε πλανηθήκαμεν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης δὲν ἀνέτειλε σὲ μᾶς. Γεμίσαμε ἀπὸ ἀνομίαν, περιπατήσαμε στὲς στράτες τῆς ἀπωλείας, καὶ πορευθήκαμε σὲ δρόμους κακοτράχαλους, ἀλλὰ τὸν δρόμον τοῦ Κυρίου δὲν τὸν ἐγνωρίσαμεν. Σὲ τί μᾶς ὠφέλησε ἡ ὑπερηφάνεια ; Καὶ ὁ πλοῦτος μὲ τὴν ἀλαζονείαν πού μᾶς κατήντησεν ; Ὅλα ἐκεῖνα ἐπέρασαν ὡσὰν σκιά, καὶ σὰν μιὰ εἶδησις πού ἔσβησε καὶ χάθηκε. Σὰν ἓνα καράβι πού περνᾷ μέσα στὸ κυματισμένο νερό, καὶ σὰν περάση, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ εὔρη κανένα σημάδι, μήτε ἡ καρὶνα του ἀφήνει κάποιο μονοπάτι μέσα στὰ κύματα. Ἡ σὰν τὸ ὄρνεον, πού σὰν πετάξῃ στὸν ἀέρα, δὲν βρῖσκεται πλέον κανένα σημάδι ὅτι ἐπέταξε, καὶ ἀφοῦ ἔδειρε μὲ τὲς δυνατὲς φτεροῦγες του τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἔσχισε μὲ βογγητό, ὕστερα δὲν βρέθηκε κανένα σημάδι ἀπὸ τὸ πέρασμά του.

Ἔτσι κ' ἐμεῖς, γεννηθήκαμε καὶ χαθήκαμε, καὶ ἀπὸ ἀρετὴν μὲν δὲν ἀποκτήσαμεν τίποτα, ἀλλὰ μὲ τὴν κακίαν μας καταδαπανήσαμε τὴν ζωὴν μας. Γιατί ἡ ἐλπίδα τοῦ ἀσεβοῦς εἶνε ὡσὰν τὸ ξεροχόρταρον ὅπου τὸ πέρνει ὁ ἄνεμος, καὶ σὰν τὴν πάχνην πού τὴν σκορπᾷ ἡ ἀνεμοζάλη.

Οἱ δίκαιοι ὁμῶς ζοῦν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ μισθός τους θὰ δοθῆ ἀπὸ τὸν Κύριον, καὶ ὁ Ὑψιστος θὰ φροντίσῃ γι' αὐτοῦς. Γιὰ τοῦτο

θά λάβουν τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπειᾶς καὶ τὸ διάδημα τῆς ὠραιότητος ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ, μετὰ τὴν δεξιάν του θὰ τοὺς σκεπάσῃ καὶ μετὰ τὸν βραχίονά του θὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ». (Σοφ. Σολομ. δ', 17 καὶ ε', 1).

Ναί! Οἱ Χριστιανοὶ κάθονται ἀμίλητοι, ταπεινοί, σὰν νὰ μὴν ἔχουν νὰ εἰποῦν τίποτα μπροστὰ τοὺς ἄλλους πού τοὺς περιπαίζουσι, καὶ πού τοὺς ζητοῦν νὰ τοὺς ἀποδείξουν χεροπιαστὰ τὴν ἐλπίδα πού λέγουσι ὅτι ἔχουν. Καὶ κάθονται βουβοί, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ἐλπίδα καὶ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ πού ἀπεκαλύφθησαν σ' αὐτούς, δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ τὰ καταλάβουν καρδιᾶς ὑπερήφανες, κι' οὔτε μποροῦν νὰ εἰπωθοῦν μετὰ λόγια συνηθισμένα καὶ μετὰ ἀποδείξεις τέτοιες πού ζητᾷ ὁ κόσμος.

Σκεπάζονται λοιπὸν μετὰ τὸν θώρακα τῆς ὑπομονῆς, καὶ καρτεροῦν πότε θὰ φύγουν ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον.

Καὶ ὅταν ἔλθῃ ἐκείνη ἡ ἡμέρα ὅπου θὰ φανερωθοῦν τὰ ἀφανέρωτα καὶ θὰ ξεσκεπασθοῦν τὰ κρυμμένα, τότε θὰ δικαιωθοῦν οἱ παραπεταμένοι, οἱ περιπαιγμένοι, οἱ βουβοί, οἱ ἀνόητοι τοῦ κόσμου, οἱ εὐκολόπιστοι, «οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι», «οἱ νῆπιοι».

«Ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τους, θ' ἀναλάμψουν, καὶ σὰν τις σπίθες μέσα στὴν καλαμιὰ, ἔτσι θὰ ξεπεταχθοῦν. Θὰ κρίνουν ἔθνη, καὶ θὰ ἐξουσιάζουσιν λαοὺς, καὶ θὰ βασιλεύσῃ ἐπάνω τους ὁ Κύριος τοὺς αἰῶνας. Ὅσοι ἔχουν πεποιθήσιν σ' Αὐτόν, θὰ καταλάβουν τὴν ἀληθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ μετὰ ἀγάπην θὰ τὸν προσμένουν». (Σοφ. Σολομ. ζ', 7).

Τούτῃ εἶνε «ἡ μακάρια ἐλπίδα» πού θὰ ἔβγῃ ἀληθινὴ ἔπειτα ἀπὸ αἰῶνας αἰῶνων, ἀφοῦ χαθῆ ὁ κόσμος καὶ τυλιχθῆ ὁ οὐρανὸς ὡς ἀνὰ χαρτί. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐλπίδα τοῦ Χριστοῦ, πού εἶπε «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν». (Ματθ. κδ', 35).

Μακάριος ὁποῖος σταθῆ ἀμετασάλευτος. Μακάριος ὁποῖος βασιλεύσει. «Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται». (Ματθ. ι', 22).

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδονται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Ἄπο τὸ Συναξάρι τοῦ Εἰκοσιένα

Ο ΣΑΜΟΥΗΛ

Ὁ Σαμουήλ, ὅταν ἔφθασε στὸ Σούλι, ἔπιασε μιὰν ἀνάβαση σπηλιά στ' ἀπόκρημνο Κούγκι, κι' ἐγκαταστάθηκεν ἐκεῖ. Καὶ ἡ πρώτη του σκέψη ἦτανε, νὰ κτίσῃ μιὰν ἐκκλησοῦλα, γιὰ τὴν λατρεία τοῦ Θεοῦ. Καὶ μὲ τὴν πρόθυμη συνέργεια τῶν κατοίκων κτίσθηκε, γρήγορα καὶ σὲ λίγο διάστημα, ὁ ναῖσκος τῆς ἁγίας Παρασκευῆς.

Καὶ ἡ φήμη του κοσμολογήθηκε κι' ἀπλώθηκε σ' ὅλη τὴν κοινοπολιτεία, ποῦ εἶχε ζωὴ συνταιριασμένη κατὰ τὸ πρότυπο τῆς ἀρχαίας Σπάρτης κι' ἐλεύθερη καὶ πατριαρχική. Καὶ μὲ τὰ συχνὰ του κηρύγματα, τὴν ἀνδρειοσύνη του, καὶ μὲ τὸν ἀσκητικὸ του βίο, ποῦ εἶχεν, ὅπως εἶπα καὶ παραπάνω, χαρακτηριστῆρα θρησκευτικὸ, μὰ καὶ πατριωτικὸ καὶ κοινωνικὸ μαζί, ἀπόσπασε τὸν γενικὸ βαθὺ σεβασμὸ, κι' ἀναδείχθηκε φυσιογνωμία ἡγετική.

Ἦτανε ἓνας φλογερὸς δραματιστῆς, βυθισμένος, ὀλόσωμος κι' ὀλόψυχος, στὴ ζωὴ τοῦ Σουλιώτικου λαοῦ, ποῦ συμμερίζονταν ὀλόψυχα τὴν σκληρὴ του μοῖρα καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἤσυχάζε ποτέ. Παρὰ μὲ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ τὴν Ἀποκάλυψη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου στὰ χέρια του, ἔτρεχεν ἀκούραστος σ' ὅλα τὰ χωριά, ἐξηγοῦσε τὸ κάθε περιστατικὸ, κι' ὀρμήνευε τοὺς Σουλιῶτες, ποῦ τοῦ εἶχαν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, γιὰ τὸ κάθετι. Ὁ πόνος τοὺς ἦτανε πόνος του· καὶ ἡ χαρὰ τοὺς χαρὰ του· καὶ δὲν ἐγνώριζεν ἀποσταμάρα κι' ἀναπαμό. Ἦτανε ἄνθρωπος ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸν Θεό. Καὶ γι' αὐτὸ κατὰγγελε θαρρετὰ τὸ κακό, ὅπου καὶ νὰ τῶβλεπε, ἐκήρυττε τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσης, καὶ προσδοκοῦσε τὸ θρίαμβο τῆς δικαιοσύνης.

Ἀτμόσφαιρά του ἦτανε ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ πίστη στὸ Χριστό, ποῦ τ'ἀνάσαινε καὶ τὰ δυὸ βαθεῖα μὲ τὰ δυνατὰ πνεμόνια του· κι' ὅταν μιλοῦσε, τινάζονταν τὰ λόγια, σὰν ἀνεμική, ἀπὸ τὰ χεῖλη του, κι' ἀνατάραζαν τὰ φυλλοκάρδια καὶ τὶς ψυχές. Κι' ὅλοι τὸν ἐλόγιαζαν σὰν Προφήτη, ποῦ εἶχε μιὰν ἁγιασμένη ζωὴ καὶ λαγαρὸ μάτι, ποῦ ἐπισκοποῦσε τὰ πάντα· καὶ τὸν ἐσέβονταν καὶ τὸν ὑπάκουαν γιὰτὶ ἐνοιώθανε, πῶς κι' αὐτὸς ὑπάκουε, σ' ἓναν ἀνώτερο θεοτικὸ ρυθμό.

Καὶ ἦτανε αὐστηρὸς, μὰ καὶ συμπονετικὸς καὶ γλυκομίλητος. Καὶ δὲν ζητοῦσεν ἀπὸ τοὺς ταλαιπωρημένους καὶ σκληροὺς ἐκείνους πολεμιστῆς τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἀπάρνηση τοῦ κόσμου γιὰ νὰ σώσουνε τὴν ψυχὴ τους. Παρὰ τοὺς ἐδίδασκε, μαζί μὲ

τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν ἄκραν ἀφοσίωση στὴν ὁμαδικὴ ζωὴ τῆς μικρῆς τους κοινοπολιτείας. Καὶ τοὺς ἔλεγε, πὼς «ἡ ζωὴ τους δὲν εἶναι δική τους καὶ πὼς δὲν τοὺς ἀνήκει· παρὰ ἀνήκει στὸ Χριστὸ καὶ στὸ Σούλι, ποὺ πρέπει νὰ τὸ διαφεντέψουν, φράζοντας μὲ τὰ κορμιά τους τὸ δρόμο τοῦ Ἄλῃ. Καὶ πὼς ἀξίζει, γι' αὐτὰ τὰ δυό, νὰ ὑποφέρουν τὸ κάθετι· καὶ πείνα, καὶ δίψα, καὶ τὸ μαρτύριο, καὶ τὸν θάνατο».

Καὶ ἡ ἐπιρροή που καὶ ἡ ἐπιβολὴ του στάθηκε μεγάλη, πολὺ μεγάλη· καὶ κατὰ κάποιο τρόπο, φωτίζει τὸ Σουλιώτικο θαῦμα· καὶ τὸ πὼς ἀπόμειναν, ὡς τὸ τέλος, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νέοι καὶ γέροι, γενναῖοι, μεγαλόψυχοι καὶ τόσον ἀποφασιστικοί, στὸ νὰ φυλάξουν τὸ Σούλι τους ἀπροσκύνητο. Κι' ἀντὶ νὰ τρομάξουν τὸν θάνατο, νὰ τρομάξῃ αὐτοὺς ὁ Χάρος. Ὁρκο τους νᾶχουνε, «τὸ σπαθὶ τοῦ Φώτου». Καὶ οἱ Ἀρβανίτες, ποὺ ἦτανε κι' αὐτοὶ γενναῖοι πολεμιστές, νὰ τρέμουνε νὰ τοὺς ἀντικρῦσουνε· καὶ νὰ λένε στὸν Ἄλῃ, πὼς «δὲν ὑποφέρουν τὸν πόλεμο μὲ τοὺς Σουλιῶτες· ἐπειδὴ αὐτοὶ οὔτε κοιμοῦνται, οὔτε τρώγουν· ἀλλὰ ἐγεννήθηκαν, μόνο γιὰ νὰ σκοτώνουν ἀνθρώπους».

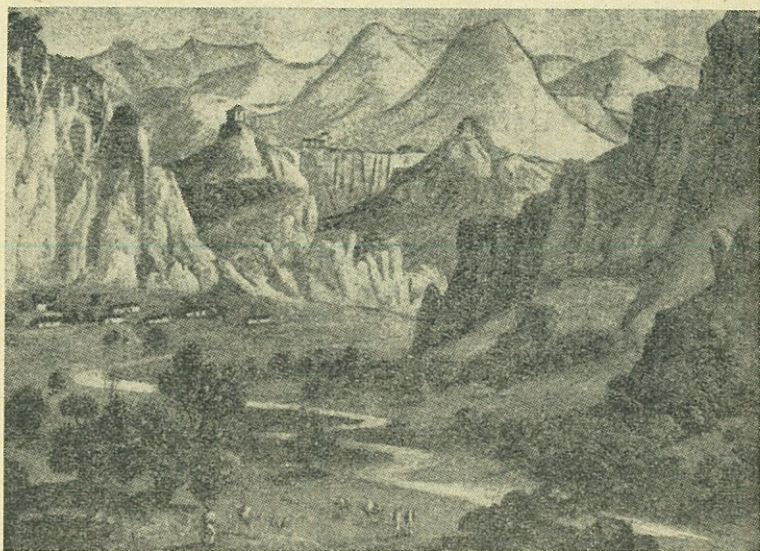

Καὶ ἦρθε ἐποχὴ, ποὺ ἐπὶ δέκα μῆνες ἦσαν στενώτατα πολιορκημένοι κι' ἀποκλεισμένοι· κι' ἐπείνασαν καὶ δίψασαν φρικτά. Κι' ὅπως γράφει ὁ Ὑδρωμένος, «ἔλαβον χρεῖαν μεγαλότατην ἀπὸ τροφάς. Τὰ ὅσα κρέατα εἶχαν ἀλατισμένα ἐβρώμισαν. Τ' ἀλεύρια κι' ὅτι ἄλλο τρωγώσιμον εἶχαν τὰ ἐμοιράσθησαν ἀδελφικά, κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀνθρώπων, ὅπου ἔτρεφεν ὁ καθένας Καπετάνιος... Ἐκαταντήθησαν νὰ τρώγουν χόρτα τῆς γῆς, φλοῦδες τῶν δένδρων καὶ βελάνι. Ἐγέμιζαν τὰ καζάνια τους ἀπὸ χόρτα· καὶ σὲ κάθε καζάνι ἔβαναν τρεῖς ἢ τέσσαρες φουῦκτες ἀλεύρι καὶ ἔβραζαν· κι' ἀπ' ἐκεῖνον τὸν χυλὸν ἔτρέφοντο. Κι' ἐπολεμοῦσαν ἀδιακόπως μὲ βροχές, μὲ χιόνια καὶ μὲ πάγητα. Ἀπέθαναν καὶ ἱκανοὶ ἀπὸ τὴν πείναν, τὰ δὲ σώματά των, νεκρά, ἐπρήσκοντο μόνον εἰς ὄλον τους τὸ πρόσωπον. Εἰς τέτοιον βαθμὸν ἀδυναμίας εἶχαν φθάσει ἀπὸ τὴν πολλὴν κακοπάθειαν, ὅπου μόλις τοὺς ἐγνώριζε τινὰς φίλος. Γιατὶ τὰ σώματά τους καταστάθηκαν ξηρότατα· τὰ πρόσωπά κατάμαυρα· τὰ ὄμματα ἄγρια· τὰ ποδάρια κλονούμενα, ἔνθεν κακεῖθεν, ἀπὸ τὴν πείναν. Καὶ κατ' ἀλήθειαν τοὺς ἔβλεπε τινὰς, ὡς σκέλεθρα. Ἀλλὰ μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς σκληρὰς κακοπαθείας, ἔτρέφετο εἰς τὰς καρδίας των μία ἀσύγκριτος μεγαλοψυχία καὶ

μῖσος ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Καί δὲν ἀκούετο ἄλλος λόγος ἀπὸ τὰ στόματα, τόσον τῶν ἀνδρῶν ὅσον καὶ τῶν γυναικῶν, παρὰ ἔλευθερία ἢ θάνατος»! Καὶ προσθέτει ὁ Ὑδρωμένος· «Τὸ νὰ περιεργασθῆ τινὰς καταλεπτῶς τὰ ἥρωϊκὰ αὐτῶν κατορθώματα, καὶ μάλιστα τὸν καιρὸν καὶ τὰς περιστάσεις πού τὰ ἐνεργοῦσαν, δὲν θέλει τοὺς κρίνει κατὰ τὴν ἀνδρείαν κατώτερους ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους ἥρωας τῆς Ἑλλάδος»!

★

Ἐχει δίκη οὗτος ὁ ἀπλοϊκὸς χρονογράφος, πού δὲν μπόρεσε — θαμπωμένος ἀπὸ τὴν προγονολατρείαν του — νὰ κατανοήσῃ

Ἡ κοιλάδα καὶ τὰ ὄρη τοῦ Σουλιῦ

Εἰκόνα τοῦ 1812

σ' ὄλη του τὴν πληρότητα τὸ θαῦμα τῆς Σουλιώτικης ψυχῆς, πού αἰσθάνθηκε τὴν ἔλευθερία σὰν τὴν πραγματικότητα καὶ σὰν τὴν οὐσία τῆς ζωῆς. Γιὰ νὰ συντελεσθῆ μιὰ τέτοια κατανόηση, θάπρεπε ν' ἀστράψῃ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια του τὸ ἀποκαλυπτικὸ φῶς, πού ἀστράφει ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Παύλου στὸ δρόμο τῆς Δαμασκουῦ. Καὶ πολὺ λιγώτερο βέβαια μπορεῖ νὰ γίνῃ σήμερα αὐτό, πού ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀγώνας εἶναι περισσότερο ξέμακρος καὶ λησμονιέται· κι' ἀργοσβύνει ἡ φλόγα, πού ἐλαμπάδιασε τότε τὶς μακαριστὲς ἐκεῖνες ψυχές. Ἀσύγκριτος κι'

ἀνέκφραστος εἶναι ἓνας τέτοιος ἥρωϊσμός. Δὲν τὸν καταλαβαίνει ὁ νοῦς καὶ ἡ φτωχὴ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου δυσκολεύεται νὰ τὸν ἐξηγήσῃ. Τί μπορεῖ ἀλήθεια, νὰ εἰπῇ ἀντάξιό του τὸ στόμα; καὶ τί νὰ γράψῃ τὸ χέρι; Τὸν ἀναθυμούμαστε μονάχα καὶ τὸν λέμε, σὰν κάποιον παραμῦθι. Κι' οἱ βράχοι τοῦ Σουλιῦ ὑψώνονται στὴ φαντασία, ὅπως τὸ Θαβώρ, τὸ ὄρος ποῦ μεταμορφώθηκεν ὁ Χριστός. Καὶ σὰν τὰ «ἰμάτια» τῶν μαθητῶν ἀστράφτουν καὶ οἱ φέρμελες τῶν πολεμιστῶν «λευκές» ὡς Ἥλιος. Κι' ἀνεβαίνουν ψηλά... Κι' ἀπλώνονται στὸν οὐρανό, «ὡς νεφέλαι φωτός». Καὶ οἱ σκιές τους, σὰν τὶς ἀνασταίνουμε μὲ τὴν μνήμη μας, δὲν ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὸν Ἄδη... Παρὰ κατεβαίνουν ἀποκάποιον πάμφωτο μεταφυσικὸ Παράδεισο· ποῦ τὶς ἀνέβασαν ἐκεῖ, ἡ πίστη τους στὸ Χριστό, καὶ ἡ λατρεία τους πρὸς τὸ μικρό τους Σούλι. Ὡ, τὰ πάντα μπορεῖ νὰ κατορθώσῃ τ' ἀνθρώπινο κορμί μας! Ἄρκει, νὰ τὸ δαμάζωμε, ὅπως οἱ θηριοδασαστὲς τὶς τίγρεις καὶ τὰ λιοντάρια. Κι' ἄρκει νὰ τὸ γυμνάζωμε, σὰν πολεμικὸν ἄτι. Ἡ πίστη μετακινᾷ ὄρη, εἶπεν ὁ Χριστός. Καὶ σὰν μάχεται ἀποφασισμένα, νικᾷ τὸν θάνατο...

Ὁ Σαμουὴλ πρόβλεπε πολὺ δύσκολες ἡμέρες γιὰ τὸ Σούλι. Καὶ πραγματικὰ ὁ Ἄλῃς, λυσσασμένος, γιὰ τὶς ἀποτυχίες καὶ τὶς πανωλεθρίες τοῦ στρατοῦ του, μάζεψε ὅλους τοὺς Ἀγάδες κι' ὅλους τοὺς Μπέδες τῆς Ἀρβανιτιᾶς καὶ τοὺς ὠρκισε στὸ Κοράνι νὰ τὸ κυριέψουνε. Γιατὶ ἀλλοιώτικα, ὅπως τοὺς ἔλεγε, «θὰ χαθοῦνε κατὰ Κράτος». Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ κτίσῃ κι' ἓνα μικρὸ φρούριο, γυρίζοντας τὰ χωριά καὶ μαζεύοντας συνδρομές. Κι' ὅλοι τοῦδιναν πρόθυμα κι' ὅλοι τὸν συνέτρεξαν στὸ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸ του. Κατόπιν ἀφωσιώθηκε στὸ νὰ μονοιάζῃ καὶ νὰ συμφιλιώνῃ τὶς διάφορες φάρες μεταξύ τους καὶ νὰ συδουλιζῃ στὶς καρδιές των τὸ πάθος καὶ τὸ μῖσος γιὰ τὸν ἄπιστο κι' αἰμοβόρο θανάσιμον ἐχθρό τους. Ἐμπαζεν ἐπίσης, ὅπως τὸ μποροῦσε, μπαρουτόβολα καὶ τροφές. Καὶ γιὰ νὰ τοὺς ἐμψυχώνῃ ἔμπαινε αὐτὸς μπροστὰ στὰ ἐπικίνδυνα γιουρούσια ποῦ ἔκαναν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μαζί, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Καὶ τὰ πράγματα στένευαν ὀλοένα καὶ περισσότερο. Γιατὶ ὁ Ἄλῃς, γιὰ νὰ καταπραῦνῃ καὶ γιὰ νὰ συμμαζέψῃ τὸ στρατό του, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ πολεμήσῃ καὶ λιποτακτοῦσε, πρόσταξε νὰ κτίσουν ὀλόγυρα ἀπὸ τὸ Σούλι, καὶ στὶς πλέον ἐπικαίρες καὶ δυνατὲς τοποθεσίες κ ο ὕ λ ε ς, πύργους δηλαδὴ

όχρους, γιά νά περικλείση ἔτσι, σάν μέ θηλιά, τοὺς Σουλιῶ-
τες, καί νά μὴν μποροῦνε νά βγαίνουν. Ἔφερε λοιπὸν τρεῖς-
τέσσαρες χιλιάδες μαστόρους καί τοὺς ἔκτιζαν τῆ νύκτα. Καί
τοῦτο, γιὰ τὴν ἡμέρα τοὺς ἔπιαναν· καί ἦ τοὺς σκότωναν,
ἂν ἀντιστέκονταν, ἢ τοὺς ἐλευθέρωναν καί τοὺς ἄφηναν νά φύ-
γουν. Μ' ὅλες ὁμως τὶς ἡρωϊκὲς αὐτὲς προσπάθειες τῶν Σουλιω-
τῶν ν' ἀνατρέψουνε καί νά ματαιώσουνε τ' ὀλέθριο καί κατα-
χθόνιο σχέδιο τοῦ Ἀλῆ οἱ κοῦλες κτίσθησαν σὲ διάφορες ὄχυ-
ρὲς τοποθεσίαι καί σὲ μιὰ περιφέρειαν εὐρύτατη γύρω στὸ τὸ
Σούλι. Γιάτὶ ἀπὸ τὸ πρῶτο πύργου, ὡς τὸν τελευταῖον, ἤθελε
κανεὶς γιά νά φθάσῃ εἴκοσι περίπου ὤρες.

Καί στὸν κάθε πύργου, ἀνάλογα πρὸς τὸ μέγεθός του καί
τὴν τοποθεσίαν του, ἐγκατέστησε μόνιμες φρουρὲς· κι' ἀποθή-
κεψεν ἄφθονες τροφὲς καί πολεμοφόδια. Κι' ἔτσι τὰ Σουλιώτικα
χωριά ἀποκλεισθήκανε ὅλως διόλου. Κι' ὁ κολασμένος του νοῦς
λόγιασε νά λυγίσῃ τοὺς ἀλύγιστους, μέ τὴν πείναν, τὴ δίψαν καί
τὴ στέρηση. Παρ' ὅλα ὁμως αὐτὰ οἱ Σουλιῶτες ἐμπαινόβγαιναν
καί πάλιν, μέ τὸν Σαμουὴλ πολέμαρχό τους κι' ἐπὶ κεφαλῆς τους,
καί τοὺς ἔκαναν μεγάλη φθορά. Καί σὲ μιὰ τους σύναξη ἀποφά-
σισαν καί τοῦδωκαν καί τὴ γενικὴ ἐπιστάσιαν γιά τὶς ζωοτροφὲς
καί γιά τ' ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου. Κι' ὅπως λέει ὁ χρονογράφος,
«ὁ καλόγερος ἄρχισε μιάν κυβέρνησιν, πλέον ἀξίαν καί πρόθυ-
μον, ἀπὸ τὴν πρώτην τῶν ἐντοπίων»!

(Συνεχίζεται)

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες
λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς
τὸ Τοπικὸν ΤΑΚΕ τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομέ-
νην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη
εἰς δρχ. 30 ἐτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν
Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη
εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

52. Ο ΣΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΧΩΡΑΦΙ

«*Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ.*
(Λουκ., η', 1-15)

Ὅπως μὲ τὰ λόγια πού τράβηξαν πρὸς τὰ ἔξω τὰ διαφέροντα τῶν ἀνθρώπων ὁ Σατανᾶς κατῶρθωσε νὰ πικράνη τὰ αἵματά τους, ν' ἀγριέψη τὴν ψυχὴ τους, ἔτσι καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὰ λόγια διὰ μέσου τῶν σκοτεινῶν αἰῶνων μέχρι σήμερα σὺν καμπάνα πένθιμη γιὰ τὸ χαμὸ τῆς ψυχῆς, καὶ γιορτινὴ γιὰ τὴν νεκρανάστασί της, ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ στὴν ἡμερότητα τὸ ἀγριεμένο του πλάσμα. Ἀγριεμένο, γιὰτὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸ δρόμο πού τοῦ ἦταν χαραγμένος, ἀπὸ τὸ μανδρὶ πού ἦταν φυλαγμένος, ἀπὸ τὴν τροφὴ πού τοῦ ταίριαζε, ἀπὸ τὸ φῶς πού τὸ ἔλουζε, ἀπὸ τὴν ἀγάπῃ πού τὸ γλύκαινε καὶ τὴν ἀσφάλεια πού τὸ ἔσωζε. Ἐκεῖ τὸ ψεῦδος γυάλιζε σὺν διαμάντι ἀλήθειας καὶ ἡ ἀλήθεια πού κρατοῦσε σὲ σωστικὴ πειθαρχία τὸν ἄνθρωπο ἐκοινοποιήθη κατὰ τὸν πλεόν φρικώδη καὶ βλάσφημο τρόπο. Ἐπέμβασις τοῦ Σατανᾶ στὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ψυχολογικὸς ἐκβιασμὸς τῶν πρωτοπλάστων ἢ μέθοδος τοῦ ζεσηκώματος, μὲ δολώματα ὑλικά καὶ ἀσυνήθη γιὰ κάθε τίμιον χαρακτῆρα. Συκοφαντία καὶ διαβολὴ κατὰ τοῦ Παναγίου Θεοῦ, ὡς ὄπλα πού ἐχρησιμοποίησεν ὁ φθόνος καὶ ἡ πυχτὴ κακότης κατὰ τοῦ ἔργου τῆς ἀγάπης του. Βεβαίως ἔπρεπε τ' αὐτιά, μονάχα τῇ γνώριμῃ φωνῇ τοῦ Θεοῦ ν' ἀκοῦν καὶ τὰ μάτια τὴν ὁμορφιὰ τῆς φύσεως ν' ἀτενίζουσιν καὶ ἡ ψυχὴ τῇ γλυκεῖᾳ ἀρμονίᾳ τῆς ἀγγελικῆς χορωδίας νὰ αἰσθάνεται, ὀλόκληρος δὲ ὁ βουλευτικὸς, νοητικὸς καὶ συναισθηματικὸς κόσμος νὰ εἶναι τοῦ Θεοῦ αἰχμάλωτος. Ἡ προδοσία κατὰ τοῦ Θεοῦ ἔγινε, ἡ ἀναταραχὴ πού ἐδημιουργήθη, μένει μέχρι τῶν ἡμερῶν μας στὰ βάθη τῆς συνειδήσεώς μας, ἡ λεγομένη γνώσις τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, πού ὁ Σατανᾶς ἔφερεν εἰς θέωσιν, ὠδήγησε τὸν ἀποστάτην σὲ πλήρη ἀπομόνωσιν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ σὲ ἀποθηρίωσιν. Κάποιες ὁρμόνες στὶς φλέβες τῆς ψυχῆς τῆς παρεμόρφωσαν τὸ πρόσωπο, τῆς ἔλλαξαν τίς διαθέσεις, τὴν ἔκαμαν ἀγνώριστη. Ὅταν κανεὶς μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια βγάλη τοὺς βολβούς τῶν ματιῶν του, ἢ γυάλινες χάνδρες ὄσω καὶ ὠραῖες σὲ χρωματισμούς κι' ἂν εἶναι, δὲν δίνουν ξανά τὸ χαμένο γιὰ πάντα φῶς... Λέγε, λέγε, λέγε τὸ Δαιμόνιον, ἄκουε, ἄκουε, ἄκουε ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἀποτέλεσμα ἦλθε. Πνευματικὴ τύφλωσις, ἠθικὴ καταστροφὴ. Αὐτὰ εἶναι χιλοσειπωμένα ἀπὸ προφῆτας, ἀπὸ σοφοῦς, ἀπὸ ἀπλοῦς πνευματικὸς ἀνθρώπους, πού καὶ πάλιν μὲ τὰ μεγάφωνα τοῦ λόγου στ' αὐτιά τοῦ ἀνθρωπάκου, γιὰτὶ ἀνθρωπάκος ἔγινεν

ὁ ἄνθρωπος στὰ πόδια τοῦ κακοῦ, ἐφ' ὅσον ἔχασε τὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ του μεγαλεῖο καὶ τὴν ἀξιοπρέπειά του, καὶ ἔτσι γίνεται αὐτὰ τὰ χιλιοσιπωμένα, πρέπει πάντα λοιπόν, νὰ κουνουρίζουν στ' αὐτιὰ τῆς συνειδήσεώς μας, ὅταν μάλιστα αὐτὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ στόμα Ἐκείνου, ποὺ τὴν ἀγάπη του καὶ τὴν ἀλήθεια τῶν λεγομένων του ἀπέδειξε μὲ τὴν ἔσχατη ταπεινώσει, τὸ Σταυρὸ, πρᾶγμα ποὺ ὁ δολοφόνος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔκαμε οὔτε μποροῦσε νὰ κάμῃ. Γιατὶ ὁ Σατανᾶς σὰν ἰδῆ τὸν ἄνθρωπο νὰ κατακυλιᾷ στὸ βάραθρο τῆς ἀπωλείας, νὰ μεταβάλλεται — ὁ λόγος τὸ λέει — σὲ κιμῶ, δὲν ἔχει νὰ δώσῃ λογαριασμὸ στὸν ἡλίθιο ποὺ παρέσυρε στὸ χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ: Ἡ σπρωξιὰ μονάχα ὑπελείπετο. Τὸ δύσκολο ἦταν νὰ παρασύρῃ μέχρις ἐκεῖ. Τὸ πῶς θὰ τὸν κατατασάκιζε τὸ ἀπέδειξε καὶ τὸ ἀποδεικνύει καθημερινῶς. Κι' ἔχουμε αὐτὴν τὴν αἰώνια πάλη καὶ τὴν διελκυστίνδα ἀπὸ τὸ φῶς στὸ σκοτός, ἀπὸ τῆς ἀληθείας τὴν αὐλὴ στὸ βρώμικο τέλμα τοῦ ψεύδους, ἀπὸ τὰ ὠραῖα ψυχικὰ πετάγματα στὸ σβάρνισμα ἐνὸς σκουληκιοῦ. Κι' ὅλα αὐτὰ γιατί ὁ Θεὸς δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ κτήνη ἄλογα τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς θέσῃ σὲ μιὰ σιδερένια πειθαρχία, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτηθοῦν ἢ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ διαλέξουν. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἐλευθέρᾳ του κρίσι δημιουργῆ, τὸ δημιούργημά του εἶναι τὸ χαρούμενο παιδί του, τῆς γλυκειᾶς του ἀγάπης προβολή, εἶναι μιὰ συνέχειά του, κάτι ἀπὸ τὴν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, ποὺ σκέπτεται, αἰσθάνεται, θέλει, ὀνειρεύεται νὰ τὸ πετύχῃ. Ὁ ἄνθρωπος σὰν ἕνας μικροῦτσικος Θεὸς ἐδῶ στῆ γῆ πῆρε αὐτὴν τὴν τιμὴ καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἀπὸ τὸν πλάστη του. Καὶ δημιουργεῖ μόνιμα, αἰώνια κι' αὐτός, ὠραῖα καὶ γοητευτικὰ, ἀρκεῖ νὰ μὴ φοιτήσῃ σὲ σχολὴ ἀρνήσεως, ὅποτε καὶ τὴν ἐπιστήμη χάνει καὶ ὄρεξι δημιουργικὴ δὲν ἔχει. Καὶ ἐξηγοῦμεθα: νὰ ἀνανεώῃ καθημερινῶς τίς γνώσεις του στὸ σχολεῖο τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτιὰ ἔχει, καὶ μυαλό, καὶ συμφέρον. Αὐτὸ τὸ σχολεῖο ὁ Χριστὸς τὸ ἴδρυσεν μὲ τὴν ἀγάπη του καὶ τὸ θεμελίωσεν μὲ τὸ Αἷμά του καὶ θὰ μείνῃ στὸν αἰῶνα γιὰ νὰ διδάσκεται ὁ λόγος του, ποὺ ἡμερεύει, ἐξευγενίζει, σώζει.

Στὸν ὄγλο, ποὺ κατὰ πυκνάς μάζας ἐσχημάτιζε τότε ὁ διψασμένος γιὰ μάθησι λαός, ἐδίδασκε προσωπικὰ σὰν καθηγητῆς του, ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς. Μέσα στὸν ὄγλο αὐτὸ παρουσιάζετο μιὰ διαφοροποίησις. Ἄλλοι ἔμπαιναν στὸ νόημα καὶ τοῦ ἦσαν τακτικοὶ καὶ φρόνιμοι μαθηταί, ποὺ μποροῦσαν νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς τοῦ Χριστοῦ, ἄλλοι ἔμπαιναν στὸ νόημα, ἀλλὰ περισσότερον σαρκικοὶ καὶ κτηνώδεις, ἀφρίζαν ἐναντίον τοῦ Διδασκάλου καὶ τὸν ἀπειλοῦσαν μὲ ἐξόντωσι καὶ διάλυσι τῆς Σχολῆς του· ἄλλοι παρερμήνευαν τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας καὶ ἔλεγαν ἀπλῶς ἀβλαβεῖς ἀνοησίες, χωρὶς ὠφέλεια ἀτομικῆ, ἄλλοι οὔτε

ἐνοιῶσαν τίποτε ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ διδάγματα, μέχρις ὅτου ἡ ζύμωσις μὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐμόρφωνε ἀνάλογο γνώμη. Ἐνας διχασμὸς στὴ συνείδησι, πού ὠφέλιετο στὴν πρόθεσι τῶν ἀκροατῶν πού ἐλέγετο ὄχλος ποικίλης μορφωτικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς συνθέσεως, ἐπροκαλεῖτο ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰησοῦ. Αὐτὸς ὁ διχασμὸς, ὅποια κι' ἂν ἦσαν τ' ἀποτελέσματα, ἐσήμαινε πὼς ἡ καμπάνα τῆς ἀλήθειας, μὲ τὸν ἰσχυρότατο ἤχο τῆς δὲν ἄφηνε κοιμισμένους τίς ψυχές. Δὲν ἦσαν γνωστὰ καὶ τετριμμένα καὶ πεζὰ καὶ ἀνούσια ὅσα μὲ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου χτυποῦσαν στ' αὐτιά τῶν Ἑβραίων καὶ στὰ δικά μας αὐτιά. Ὁ Χριστὸς ἔλεγε στὰ πλήθη γιὰ νὰ προλάβῃ τὴν παρανόησι: «Τὰ ρήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν... ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν...». Κανεὶς προφήτης ἢ ἠθικοδιδάσκαλος δὲν εἶπε πὼς τὰ λόγια του εἶναι πνεῦμα καὶ ζωὴ, οὔτε καὶ σοφία τῆς πρὸ λαμπρᾶς περιόδου τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας. Οὔτε καὶ κανεὶς ἀρχηγὸς θρησκείας εἶχε τὴ συνείδησι πὼς τὰ λόγια του ἦσαν πνεῦμα, ζωὴ. Μονάχα ὁ Χριστὸς, γιὰ τὰ λόγια αὐτὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν καρδιὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἦσαν ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια, ἐφώτιζαν τὰ βάθη τῆς συνειδήσεως, ἔφεραν διχασμὸν στὸν ἐσωτερικὸν τῆς κόσμου, ξεχώριζαν τὸ γεῶδες καὶ ὑλικὸν ἀπὸ τὸ οὐράνιον καὶ πνευματικόν, ἐδιάλεξαν θαυμάσια καὶ ἀπόλυτα τὴν ἡρὰ ἀπὸ τὸ στόμα καὶ ἀνασταίναν τὴ νεκρωμένη, ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ψυχή. Ἦταν, ἔστω καὶ παραβολικὰ πολλὰς φορὲς, μὲ τόση ξαστεριά βαλμένα τὰ ρήματα τοῦ Θεοῦ, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον ἐνόμιζαν τὸ ζυγὸ δυσβάστακτο, παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Κυρίου, πὼς ὁ ζυγὸς του καὶ τὸ φορτίον του δὲν εἶναι τόσον ἐπαχθῆ, ὅσο νομίζουν. Βεβαίως δὲν μπορούσαν νὰ κρατήσουν τὸ ἴδιον σάπιο ψυχικὸ καθεστῶς. Ἀλλάζε ἢ νομοθεσία, κατηργεῖτο τὸ ἀστυνομικὸ μέτρο τῆς βίας, ἔφευγε ὡς ἀπαράδεκτος ἡ τυπολατρεία καὶ ἐκαλεῖτο ὁ ἄνθρωπος ν' ἀναλάβῃ τὰς προσωπικὰς του εὐθύναις, νὰ γίνῃ κύριος τοῦ οἴκου του, ὄχι νὰ ἐκτελῆ διαταγὰς τοῦ Σατανᾶ, ἐπειδὴ τὸν τάιζε ζυλοκέρατα. Λέγεται πὼς μαῦροι, πολυχρονίως δοῦλοι στ' ἀφεντικὰ τῶν εὐρωπαϊῶν, κάποτε, παρὰ τὴν ἐλευθερίαν πού τοὺς ἐδόθη νὰ ζήσουν αὐτόνομα, ἐλεύθερα, ἀξιοπρεπεῖα σὰν πλάσματα τοῦ Θεοῦ, ἐπροτίμησαν νὰ παραμείνουν λυγίζοντες τὴ σπονδυλικὴ τους στήλη σ' ἑδαφιαῖα προσκυνήματα. Τέτοια ἀνθρώπινα ὄντα, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχαν — ὅπως καὶ σήμερα — πολλά, τὰ ὅποια, μαθημένα στὸ ζυγὸ τῆς ἁμαρτίας, πού γλύκαινε μὲ τὰ γλυκὰ ἀποπλύματα τῆς σαρκός, κατὰ τὴν ὥρα τοῦ κηρύγματος ζέκοβαν καὶ ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν «καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ». Δράμα ἠθικὸ τῶν δυστυχῶν, ὅπως δράμα ὑπάρχει σ' ὅλων ἐκείνων τίς ψυχές, πού χτυπιοῦνται μὲ τὴ συνείδησί τους, τὴ δέρνουν γιὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ στὶς ἀληθινές της κρίσεις, τὴ φωτεινὴ γραμμὴ τοῦ

Εὐαγγελίου. Κι' ἴσως ἐγένετο καὶ τότε κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ γιατί ἐδόθη ἀφορμή, στὸν Πέτρο, πού ἀντιπροσώπευε ἐκεῖνη τῆ στιγμή τούς ἐπιδεικτικούς καὶ καλοπροαίρετους ἀνθρώπους τῶν αἰώνων, νὰ εἰπῇ στὸ Χριστὸ ἐκεῖνο πού ἐνοιῶθε καὶ ἐκεῖνο πού ἠσθάνετο: «Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;» Εἶπεν ὁ Κύριος. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπαντᾷ: «Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος».

Τὸ πρῶτο ἀποτέλεσμα τοῦ θείου λόγου: "Ἀνοιγμα τῶν ματιῶν τῆς ψυχῆς νὰ γνωρίσῃ τὸ Λυτρωτὴ της, τὸ Θεό της, εἶναι τὸ πρῶτο ἀπ' ὅλα θαῦμα πού τελεσιουργεῖ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς αὐτὸ δὲν ἐπέρχεται ἠθικὴ μεταβολὴ πού εἶναι ἓνα δεύτερο θαῦμα. Χωρὶς τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας καὶ ἡ συνείδησις δὲν ἀναλαμβάνει ποτὲ καθήκοντα, ὑποχρεώσεις ἀποτοξινώσεως τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ δὲν παίρνει μέτρα ἀμύνης καὶ προστασίας μας κατὰ τοῦ κακοῦ. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πῶς θὰ διατεθῇ ἀπέναντι τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας γιὰ νὰ μὴ καταλογισθῇ ἀνικανότης δραστηκότητος ὠφελίμου στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Γιατί, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλότητά μας, ἐκεῖνο πού ἐνδιαφέρει γιὰ τ' ἀποτελέσματα δὲν εἶναι ἡ ἀναμφισβήτητη δραστηκότης τῆς θείας χάριτος διὰ τοῦ λόγου, πού εἶναι Πνεῦμα, ζωὴ, ἀλλ' ἡ διάθεσις τῆς καρδιάς μας. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν Παῦλον εἶναι κτῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν διστομον καὶ διῆκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδιάς, καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραχηλισμένα» ἐνώπιον τῶν ματιῶν τοῦ Θεοῦ. Λοιπόν, δὲν ἐγείρεται ζήτημα δραστηκότητος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, πού σὰν ἰσχυροτάτη πνευματικὴ ἐνεσις κατὰ τοῦ δηλητηρίου τῆς ἀμαρτίας φέρνει τὸν ἄνθρωπο στὴν πρώτη του υἰεία καὶ χαρὰ, ἀλλὰ ζήτημα ἐγείρεται τοῦ κατὰ πόσον ἡ καρδιά, τὴν ὁποῖαν ἀφορᾷ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, σὰν μυστήριον ἠθικῶν μεταβολῶν, διατίθεται πρὸς ἀποδοχὴν του. Ἡ ἠθικὴ μεταβολή, ἂν καὶ πρωταρχίῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὴν ἐνέργειά της διὰ τοῦ λόγου, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ, ὅταν ὑπάρχῃ πνεῦμα σατανικῆς ἀντιστάσεως, ἢ ἐκ προκαταλήψεως, ἢ ἐκ τελείας νεκρώσεως τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ὅποτε ἔχουμε πᾶρωσιν συνειδήσεως. Συμβαίνει ὅμως καμμιὰ φορὰ νὰ κρατοῦμε παιγνιδίσματα φωτὸς καὶ σκότους, ὅποτε ὁ καιρὸς περνᾷ μὲ τὴν ἀπάτη τοῦ ἑαυτοῦ μας, χωρὶς καμμιὰ ψυχικὴν ὠφέλεια, ἀφοῦ θέλουμε καὶ τὴν πῆττα ἀκέρηα καὶ τὸ σκύλο χορτᾶτο, πρᾶγμα διπλᾶ ἐγκληματικό, γιατί παίζουμε ἐπάνω σὲ ὑπόθεσι πού δὲν παίρνει, δὲν σηκώνει παιγνίδια.

Ἡ μεταβολὴ τῆς καρδιάς καὶ ἡ ἡμέρωσις τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἐμ-

πλουτισμός τῆς ψυχῆς του με τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἡ καθόλου προκοπή του στὰ μάτια ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, εἶπαμε δὲν εἶναι πρωτίστως ὑπόθεσις οὔτε σπορέως, οὔτε τοῦ σπόρου· ἀλλὰ καὶ χωραφιοῦ. Σπορεὺς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ἔστω καὶ ἂν ἀνθρώπινο στόμα μιλεῖ· καὶ σπόρος εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, χωρὶς καμμιὰ ἀρρώστεια, ἀπὸ τὴν ἀποθήκη τῆς ἀγάπης Ἐκεινοῦ καὶ χωράφια οἱ καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ ἐτόνισε χαρακτηριστικὰ με τὴν ἄφθαστὴ του παραβολὴ ὁ Κύριος, διακρίνοντας τίς κατηγορίες τῶν καρδιῶν, στίς ὁποῖες πέφτει ὁ Εὐαγγελικὸς λόγος. Καὶ τίς κατηγορίες αὐτὲς τίς τυποποιεῖ ἡ κληρονομικότης, τὸ ἄμεσον, ἔμμεσον περιβάλλον, συνήθειες ριζωμένες στὴ σάρκα τῆς ψυχῆς μας, ποὺ ἔγιναν βιώματα καὶ ἓνα μ' αὐτὴν, ὅπως οἱ παρασιτικοὶ ὄγκοι καὶ μάλιστα — κατὰ Χρυσόστομον — ἡ νωθρότης μας γύρω ἀπὸ τὰ πνευματικὰ ζητήματα, νωθρότης ποὺ σημαίνει ἄγνοια τῶν κινδύνων, ποὺ συνεπάγεται ἡ ἀδιαφορία μας ἀπέναντι τῶν προσωπικῶν μας προβλημάτων, τὰ ὁποῖα συνδέονται με τὸ παντοτεινὸ μέλλον μας.

Ὅταν λόγοι κληρονομικοί, ἀλκοολισμός, σαρκικὰ προγονικὰ πάθη, τραύματα κατὰ τὴν περίοδο τῆς κυοφορίας, κακὴ, ἀρνητικὴ ἀγωγή τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος, καταστρέφουν τοὺς ὕλικοὺς φορεῖς τοῦ πνεύματος καὶ ἡ καρδιὰ «ταρατσωθῆ», γίνη δρόμος σκληρός, ἐπόμενον εἶναι ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου νὰ μὴ ριζώσῃ, νὰ μείνῃ ἐκεῖ, χωρὶς τὸ ἐν δυνάμει μυστήριον τῆς ζωῆς ν' ἀποκαλυφθῆ ζωντανὰ καὶ ὠραῖα καὶ νὰ ἐξελιχθῆ, ὀλοκληρώνοντας ἓνα σκοπὸ, ποὺ φέρει μέσα του κρυμμένο ἀπὸ τὸ Δημιουργό. Ὅπως πατιέται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁ κόκκος τοῦ σίτου ἢ τρώγεται ἀπ' τὰ πουλιά, ἔτσι καὶ ἐδῶ τὰ σπέρματα τοῦ καλοῦ ἀφανίζονται ἀπὸ τῶν ἐγκληματικῶν ἐνστίκτων τῆ δρᾶσι, τὰ ὁποῖα καὶ δεσποζοῦν. Εἶναι ὅμως ἐντελῶς σπανία ἡ περίπτωσις αὐτῆ, τῆς τελείας πωρώσεως, τὰ αἴτια τῆς ὁποίας θὰ ἐλέγξῃ ὁ Θεὸς καὶ ὄχι οἱ ἠθικολόγοι, ποὺ ἀπλῶς περιγράφουν μιὰ κατάστασι, χωρὶς καὶ νὰ μποροῦν νὰ τὴν θεραπεύσουν. Αὐτοὶ οἱ τύποι εἶναι τὰ πλέον ἐπικίνδυνα ἀντικοινωνικὰ στοιχεῖα, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἰσχύει καμμιὰ θεραπευτικὴ μέθοδος, ἐκτός ἀπὸ τὸ ἄσυλο, γιὰ τὴν προστασία τῆς Κοινωνίας. Ἄν ἔχη ἢ δὲν ἔχη καταλογισμὸ ἓνας πεπωρωμένος, αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὸ κατὰ πόσον αὐτὸς ἐγεννήθη με τελείαν ἠθικὴ νέκρωσι τῆς συνειδήσεώς του καὶ ἀδράνεια τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων ἢ ἐσώζετο σ' αὐτὸν μιὰ κάποια λογικὴ, ἠθικὴ κρίσις καὶ δὲν κατέβαλε προσπάθεια, ὕστερα ἀπὸ τὸν εὐαγγελικὸ λόγον, καὶ τὰ μέσα τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ γλυτώσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἐν συνεχείᾳ με τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν κάμῃ χριστιανό. Εἶναι ἓνα θέμα ποὺ ἀνήκει πλέον στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Θεοῦ καὶ στὴ συνείδησι αὐτοῦ, τοῦ τόσο κληρονομικῶς βεβαρημένου. Ἄν ὄντως συντρέχουν λόγοι ἀκαταλογίστου, ἢ μειωμένης, λίγο ἢ πολὺ, προσωπικῆς εὐθύνης, καὶ

τοῦτο ὑπάγεται πλέον στή σοφία καί στήν ἀγαθότητα τοῦ εὐ-
σπλαχνικοῦ Θεοῦ.

Ἦπάρχει καί μιὰ δεύτερη κατηγορία. "Ὅπως ἐκεῖ ποῦ πλεο-
νάζει ἡ πέτρα, λίγος μονάχα χώρος μένει γιά χώμα, ποῦ μπορεῖ
νά κρατήσῃ τήν ἀπαραίτητη «νοτιάν», τήν ἱκμάδα, τήν ὑγρασία, ποῦ
χρειάζεται νά φουσκώσῃ τὸ σπέρμα, νά ὠριμάσῃ τὸ φυτράδι, νά
ἀναδευτῆ ἢ κρυμμένη του καί ναρκωμένη ζωή, νά βγοῦν ριζοῦ-
λες, νά δοθῆ ἢ τροφή, νά μεγαλώσῃ σέ βαθμὸ καρπογονίας, ἔτσι
παρατηρεῖται καί σέ μερικές καρδιές, δέχοντασ τὸ λόγο, χαί-
ρουν πρόσκαιρα καί μάλιστα ἐνθουσιαστικά, ἀλλὰ χωρὶς βάθος,
χωρὶς σταθερότητα, χωρὶς καλοχώνεμα, ὅπως γίνεται στις τροφές
πού, τότε θά μεταβληθοῦν σ' αἷμα, ὅταν πέσουν ὅλα τὰ ὑγρά στὸ
στομάχι καί τήν διαλύσουν τελείως καί τήν μεταβάλουν σέ χυλό
καί ἔπειτα ὁ χυλὸς αὐτὸς προσληφθῆ ἀπὸ τὰ εἰδικὰ ὄργανα πρὸς
μεταστοιχείωσιν σ' αἷμα, ποῦ χρειάζεται γιά τὸν ἀνθρώπινον ὀργα-
νισμό νά ὑγιαίνῃ. Τί νά τὸ κάμῃς σ' ἄν ἐφύτρωσεν ὁ φυσικὸς σπόρος,
σ' ἄν ξεπέταξε γρήγορα ἐπάνω στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς; Σέ μιὰ-δυὸ
ἡμέρες τὸ ἡλιακὸ καῦμα, ἐξήρανε τελείως τὸ μικρὸ βλαστὸ, πρὶν
καρποφορήσῃ. Χαμένος κι' αὐτὸς ὁ σπόρος, ὅπως χαμένος καί ὁ
λόγος τοῦ Εὐαγγελίου, ἀφοῦ οἱ καρδιές τῶν ἀνθρώπων, σ' ἄν χω-
ράφια χωρὶς πάχος καί δροσιά, τὸν ἀχρήστευσαν. Ἡ κατηγορία
αὐτὴ τῶν ἀνθρώπων διακρίνεται γιά τὴν ἀστάθειά της, γιά τὴ
ρευστότητα τοῦ χαρακτήρος της καί γιά τὴν ἐπιπολαιότητά της.
Δὲν μπορεῖ νά χῆ κανεὶς ἐπάνω σ' αὐτοὺς ἐμπιστοσύνη. Εἶναι τὸ
παιγνίδι τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, εἶναι τὸ ἐκμεταλλεύσιμον ὕλικὸ
τῶν πονηρῶν, περισσότερον, γι' αὐτὸ καί ἐμεῖς οἱ πνευματικοί, ποῦ
παρυσύρθημεν ἀπὸ τὰς ἐνθουσιαστικὰς τῶν ἐκδηλώσεως στὸν το-
μέα τοῦ καθήκοντός μας ἢ τῶν μελλοντικῶν, εἰδικὰ, δημιουργιῶν
μας, ὄχι μονάχα διεψεύσθημεν, ἀλλὰ καί ἐξετέθημεν φοβερὰ, μέ-
χρι βαθμοῦ γελοιοποιήσεώς μας. "Ὅχι μονάχα τὰ πρόσωπα αὐτὰ
δὲν τράβηξαν ἀποφασιστικά καί στέρεα τὸ δρόμο τῆς παρθενίας, τῆς
ἀποστολικῆς γραμμῆς, τῆς θυσίας, ἀλλὰ καί μᾶς ἐπρόδωσαν μέχρι
βαθμοῦ κατασυκοφαντήσεώς μας. Κι' ἄν καμμιά ὑπαρξὶς κρατή-
θηκε τυπικά, ἢ οὐσία εἶναι πὼς κρατήθηκε νά ζῆσῃ ἀπὸ τὸ Χριστὸ
καί ὄχι γιά τὸ Χριστό. Ἀνθρωπάκια ὑποκρινόμενα τὸ σοβαρὸ,
ἐνῶ πρόκειται περὶ φαιδρῶν ὑποκειμένων, καί ἰδιοτελῆ, μῆχαν
ἀκόμη καί στήν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας ὡς λειτουργοί της... "Ἄν
γυάλιζε πουθενά, ἄμεσα ὁ μαμωνᾶς καί ἡ καλοπέραση, ἀσφαλῶς
ὁ ἀνεμοδείκτης θά ἔστριβε πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἐλεεινὴ κι' αὐτὴ ἡ κα-
τηγορία, γιατί δὲν μπορούμε νά χουμ ἀσφάλεια οὔτε καί πεποί-
θησι γιά τὴ σωτηρία της, ἀφοῦ δὲν ξέρουμε σέ τίνος ἀγκαλιὰ θά
καταλήξῃ. Στοῦ Χριστοῦ ἢ στοῦ Σατανᾶ; Ἴδου ὁ κίνδυνος τῆς
ρευστότητος.

Ἄλλὰ καὶ ἡ τρίτη κατηγορία τῶν ἀνθρώπων δὲν μᾶς ἐνθουσιάζει. Χωράφια μὲ ἀγαθόσπορο γεμᾶτα εἰν' ἡ καρδιά τῆς κατηγορίας αὐτῆς. Γεωργὸς ποῦ πρωτίστως δὲν θὰ κάψῃ τὰ σποριασμένα ἀγκάθια ποῦ τινάζουν τὸ σπόρο τους ἐπάνω στὴ ράχη τοῦ χωραφιοῦ, ποῦ θὰ σπαρθῇ μὲ σιτάρι, ἢ ὅ,τιδήποτε ἄλλο, βλέπει σὲ λίγες ἡμέρες νὰ φυτρώνουν διαφορετικὰ καὶ ποικίλα χορτάρια. Αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ τοῦ ἀγαθοσπόρου τὰ φύτρα. Ἐκεῖ μέσα φυτρώνει κι' ὁ εὐγενὴς σπόρος, ἀλλὰ τ' ἀγκάθια, τὰ βρωμοχορτάρια εἶναι τόσο δυναμικά, καὶ πολλά, ὥστε νὰ τὸν συμπνίγουν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ σὲ μιὰ καρδιά ποῦ κρατεῖ μέσα τῆς τὸν ἀγαθόσπορο τοῦ κακοῦ, ἐνῶ δέχεται τὸν οὐράνιο σπόρο τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ βλέπεις ἀνθρώπους κατὰ τὰ τρία τέταρτα ἀμαρτωλοὺς ἐνῶ κάπου κάπου παρουσιάζουν καὶ μιὰ καλωσύνη. Δὲν γίνεται τίποτε καὶ μ' αὐτὴν τὴν κατηγορία. Γιατὶ καὶ κάτι ψευτοκαλωσύνης ρίχνουν στάχτη στὰ μάτια τοῦ κόσμου, εἶναι τὰ μικροῦτσικα στάχυα πού, γιὰ νὰ τὰ βγάλῃς ἀπὸ τὸν λόγγο τῶν κακιῶν, πρέπει νὰ τρυπήσῃς τὰ χέρια σου, νὰ ματώσῃς τὴν καρδιά σου. Χαμένος κι' ἐδῶ ὁ πολῦτιμος σπόρος, ποῦ πολλάκις καίεται στὴ φωτιά τῶν παθῶν, ὅπως καίονται τὰ λίγα καχεκτικά στάχυα, ποῦ εἶναι χωμένα στ' ἀγκάθια τοῦ χωραφιοῦ, ὅταν ὁ γεωργὸς τοὺς βάλῃ φωτιά. Οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ ἀπατοῦν τὸν ἑαυτὸ τους. Δὲν μποροῦν νὰ προκόψουν στὴν ἀρετὴ, ἐὰν τελείως δὲν ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ σπόρια τῆς κακίας τὴν καρδιά τους. Ὑπάρχει τὸ σπῆρτο τῆς ἐξομολογήσεως καὶ ἡ φωτιά τῆς θείας κοινωνίας. Πρῶτα τὸ σπῆρτο στὸ χέρι μὲ παρμένη ἀπόφασι ἐξαφανίσεως τοῦ ἀγαθοσπόρου, καὶ δεῦτερον ἡ φωτιά πρὸς ἀποτέφρωσιν καὶ ἀφανισμόν. Τότε τὸ χωράφι εἶναι κατάλληλο γιὰ καλλιέργεια καὶ ἀπόδοσι κατὰ τὶς προσδοκίαις τοῦ σπορέως.

Τρίτη κατηγορία. Γῆ ἀγαθὴ, γόνιμον ἔδαφος, χωρὶς σκληρότητα, πέτρες καὶ στέγη, χωρὶς ζιζάνια φθοροποιά. Τὸ χωράφι τῆς καρδιάς ἔτσι δέχεται τὸν εὐαγγελικὸ σπόρο καὶ τὸν πολλαπλασιάζει. Ἀπ' αὐτοὺς βγαίνουν οἱ πνευματικοὶ ἄνδρες, οἱ λειτουργοὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ τίμιοι καὶ εὐσυνείδητοι δικασταί, οἱ ἄξιοι τοῦ ὀνόματος τῶν χριστιανῶν, ποῦ μὲ τὴν ὅλη τους ζωὴ καὶ δρᾶσι δείχνουν πὼς πράγματι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κρύβει τὴ μυστηριώδη δύναμι τῶν μεγάλων ἠθικῶν μεταβολῶν, καταργεῖ τὸ καθεστῶς τῆς δουλείας καὶ θεμελιώνει τὴν οὐράνια βασιλεία στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν κάθε κράτος ἐνοιωθε τὸ συμφέρον του, θ' ἀπηγόρευε κάθε ἄλλο σαπρὸ λόγο, ἐντύπου ἢ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ ἢ θεάτρου καὶ θὰ ἔδινε διαταγὴ σ' ὅλους τοὺς πνευματικὸς ἀνθρώπους νὰ γίνουν σπορεῖς τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν. Θὰ γλύτωνα ἀπὸ τὰ ἔξοδα τῶν δικαστῶν, τῶν φυλακῶν, τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, καὶ ἄλλων, ποῦ ἔχουν ἄμεση σχέσι μὲ τὴν ἠθικὴ ἀποχαλίνωσι. Καὶ

Ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Χρυσόστομο

ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΝΑΙ Η ΩΦΕΛΕΙΑ ΜΑΣ ΑΝ ΣΥΓΧΩΡΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΕΧΘΟΥΣ ΜΑΣ

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς δύο πράγματα μᾶς ζητᾷ, μὲ τὰ θεϊὰ του λόγια: «οὕτω καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἔαν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν». Τὸ ἴδιο, θὰ σᾶς κάνη κι' ὁ ἐπουράνιος Πατέρας μου, ἂν δὲν συγχωρήσῃ ὁ καθένας σας, μὲ τὴν καρδιά του, τὸν ἀδελφό του, γιὰ τὰ λάθη του.

Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος δηλαδὴ ζητᾷ, νὰ γνωρίσῃ ὁ καθένας μας τ' ἁμαρτήματά του, κι' ἀπὸ τ' ἄλλο νὰ συγχωροῦμε κι' ἐμεῖς τοὺς ἄλλους.

Καὶ τὸ πρῶτο τὸ ζητᾷ, γιὰ τὸ δεύτερο· καὶ γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ εὐκολώτερον. Ἐπειδὴ αὐτὸς ποὺ ἔχει συνείδηση γιὰ τὰ σφάλματά του, θᾶναι μαλακώτερος κι' ἐπιεικέστερος στοὺς συναθρώπους του. Καὶ παραγγέλλει, νὰ μὴ συγχωροῦμε ἀπλῶς καὶ μὲ τὰ λόγια μονάχα· ἀλλὰ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μας, καὶ νὰ μὴν μνησικακοῦμε, καὶ νὰ σπρώχνωμε, ἔτσι, τὸ ξίφος κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Γιατί, ὅσοδήποτε καὶ νὰ σὲ λύπησε κάποιος, ποὺ σ' ἔχει βλάψει, νὰ ξέρῃς, πὼς θὰ κάμῃς, ἐσύ ὁ ἴδιος, πολὺ μεγαλύτερο κακὸ στὸν ἑαυτὸ σου, ἂν τυχὸν ἀλέθῃς, μέσα σου τὴν ὀργή γι' αὐτὸ καὶ τὴν μνησικακία. Νᾶσαι βέβαιος, πὼς ἡ καταδίκη τοῦ Θεοῦ θὰ πέσῃ ἐπάνω στὸ κεφάλι σου. Ἄν ὅμως εἶσαι προσεκτικός κι' ἂν φιλοσοφῆς, τότε θὰ πέσῃ ὅλο τὸ κακὸ ἐπάνω σ' ἐκεῖνον καὶ θὰ δεινοπαθήσῃ αὐτός. Ἄν ὅμως ἐξακολουθῆς ν' ἀγανακτῆς καὶ νὰ δυσανασχετῆς τότε θὰ βλαβῆς καὶ θὰ κακοπαθήσῃς ἐσύ, καὶ δὲν θᾶναι αὐτὸς ἡ αἰτία, ἀλλὰ ὁ ἑαυτός σου.

Νὰ μὴ λὲς λοιπόν, πὼς σ' ἔβρισε καὶ σὲ διέβαλε καὶ πὼς

ἐφ' ὅσον τὰ κράτη δὲν μποροῦν, γιὰτὶ δὲν ὑπηρετοῦν τὴν ὑψίστη ἀξία, ἀλλὰ τὸν ἐγωϊσμὸ καὶ τὰ εὐτελεῖ συμφέροντά τους, οἱ κατὰ τόπους ἐναπομένοντες πνευματικοὶ ἄνθρωποι, ὁ καθένας στὸν τόμῳ του, στὴν εἰδικότητά του καὶ στὴ δύναμί του, ἄς κάμῃ τὸ καθήκόν του.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

σοῦκανε ἓνα σωρὸ ἄλλα κακά, γιατί, μ' ὅσα περισσότερα ἀρα-
διάζεις τόσο καὶ περισσότερο τὸν ἀναδείχνεις εὐεργέτη σου.
Ἐπειδὴ σοῦδωκεν ἀφορμὴ ν' ἀποπλύνῃς τ' ἀμαρτήματά σου,
κι' ὅσο περισσότερο σ' ἀδίκησε, τόσο μεγαλύτερην εὐκαιρία
σοῦ δίνει νὰ συγχωρεθοῦνε οἱ ἀμαρτίες σου. Γιατί, ἂν πραγμα-
τικά τὸ θέλωμε, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς βλάψῃ, ἀλλὰ καὶ οἱ
ἐχθροὶ μας ἀκόμη θὰ μᾶς ὠφελήσουνε πάρα πολὺ.

Καὶ γιατί ν' ἀναφέρω τοὺς ἀνθρώπους; Τὶ μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ
χειρότερο καὶ πονηρότερον ἀπὸ τὸ Διάβολο; Κι' ὅμως κι'
αὐτὸς μᾶς δίνει συχνὰ τὴν ἀφορμὴ νὰ διαπρέψωμε καὶ νὰ εὐδο-
κιμήσωμε στὴν ἀρετῇ, ὅπως τ' ἀποδείχνει τὸ παράδειγμα τοῦ
Ἰώβ: Κι' ἂν ὁ διάβολος ἔχει γίνεῖ ἀφορμὴ γιὰ στεφάνους, γιατί
φοβᾶσαι τὸν ἐχρὸ σου, ἢ κάποιον ἄλλον ἀνθρώπων;

Βλέπε λοιπὸν πόσα κερδίζεις, καὶ πόσο ὠφελεῖσαι, ἂν εἶσαι
ὑπομονετικός, κι' ἂν ὑποφέρῃς, μὲ πραότητα, τὶς βρισιῆς καὶ
τὶς προσβολῆς τῶν ἐχθρῶν σου.

Πρῶτα πρῶτα καὶ τὸ μεγαλύτερο, ἔχεις τὴν συγχώρηση
γιὰ τὶς ἀμαρτίες σου. Δεύτερον, φανερώνεις ἀντοχὴ καὶ ὑπο-
μονή. Καὶ τρίτον, δείχνεις καλωσύνη καὶ φιλανθρωπία· ἐπειδὴ
ἔνας πού ξέρεῖ νὰ μὴ θυμῶνῃ μ' αὐτοὺς πού τὸν λυποῦνε,
θάνα βέβαια πολὺ ὠφέλιμος καὶ πολὺ εὐεργετικός σ' αὐτοὺς
πού τὸν ἀγαποῦνε. Τέταρτον, θ' ἀπαλλαγῆς γιὰ πάντα ἀπὸ
τὸν θυμό, πρᾶγμα πού παρόμοιό του καὶ ἰσάξίό του δὲν ὑπάρχει
ἄλλο. Γιατί αὐτὸς πού δὲν θυμῶνῃ, εἶναι φανερὸ πὼς εἶναι ἀπαλ-
λαγμένος ἀπὸ τὶς στενοχώριες πού προέρχονται ἀπὸ τὸ κακὸ τοῦ
θυμοῦ καὶ δὲν θὰ σπαταλήσῃ τὴ ζωὴ του σὲ λύπες καὶ σ' ἀερο-
λογίαις. Γιατί, αὐτὸς πού δὲν ξέρεῖ νὰ μισῇ καὶ νὰ αἰσθάνεται
μνησικακία κι' ἀπέχθεια, δὲν ξέρεῖ καὶ νὰ λυπᾶται, ἀλλὰ θ'
ἀπολαβαίνει ἡσυχὴ ζωὴ καὶ χαρὰ καὶ εἰρήνη καὶ χίλια δυὸ
ἀγαθὰ.

Ἔσπε τοὺς ἑαυτοὺς μας τιμωροῦμε, ὅταν μισοῦμε τοὺς ἄλλους,
ὅπως πάλιν τοὺς ἑαυτοὺς μας εὐχαριστοῦμε καὶ ἱκανοποιοῦμε,
ὅταν ἀγαποῦμε. Καὶ τὸ σπουδαιότερο κι' ἐπάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ
εἶναι, ὅτι θάσαι σεβαστὸς καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς σου κι'
ἂν ἀκόμη εἶναι αὐτοὶ Σατανάδες καὶ Διαβόλοι. Καὶ μᾶλλον,
ὅταν ἔχῃς μιὰ τέτοια διάθεση, οὔτε κι' ἐχθρὸ δὲν θάχῃς στὸ ἔξῃς.
Ἄλλὰ τὸ μεγαλύτερο καὶ τὸ σημαντικώτερο ἀπ' ὅλα εἶναι, πὼς
καὶ θὰ κερδίσῃς τὴν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. Κι' ἂν μὲν ἔχεις

διαπράξει ἀμαρτίες, θὰ συγχωρηθῆς. Ἄν ἔχεις δὲ κατορθώση μεγάλη ἔργα ἀρετῆς, θ' ἀπολαύσῃς περισσότερη παρρησία.

Ἄς προσπαθήσωμε λοιπὸν νὰ μὴ μισοῦμε κανένα, γιὰ νὰ μᾶς ἀγαπήσῃ ὁ Θεός, ὥστε κι' ἂν εἴμαστε ἀκόμα χρεώστες μυριάδων ταλάντων, νὰ μᾶς εὐσπλαγχνισθῆ καὶ νὰ μᾶς ἐλέησῃ. Μὰ θὰ μοῦ εἰπῆς. — Αὐτὸς μ' ἔχει ἀδικήσει. Ἐλέησέ τον λοιπὸν ἐσύ· μὴ τὸν μισῆς· κλάψε καὶ θρήνησε γι' αὐτόν· μὴν τὸν ἀποστρέφουσαι. Γιατὶ δὲν εἶσαι σύ, ποὺ τᾶβαλες καὶ συγκρούσθηκες μὲ τὸν Θεό, παρὰ ἐκεῖνος. Σὺ μάλιστα, ἂν ἔδειξες ὑπονομή, ἐξετιμήθηκες. Σκέψου, πὼς κι' ὁ Χριστός, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ σταυρωθῆ, γιὰ τὸν ἑαυτό του μὲν ἔχαιρε, ἐλυπούντανε δὲ τοὺς σταυρωτῆς του. Τὸ ἴδιο θέλει νὰ κάνωμε κι' ἐμεῖς. Κι' ὅσο περισσότερο μᾶς ἀδικοῦν, τόσο θέλει νὰ λυπούμαστε γιὰ τοὺς ἀδικητῆς μας. Γιατὶ ἐμεῖς μὲν ἔχουμε νὰ ὠφεληθοῦμε πολὺ ἀπ' αὐτό, ἐνῶ ἐκεῖνοι, ὅλως διόλου τὸ ἀντίθετο.

Μὰ σ' ἔβρισε, θὰ μοῦ εἰπῆς, καὶ σ' ἐκτύπησεν ἐμπρὸς σ' ὅλο τὸν κόσμον; Νὰ ξέρῃς λοιπὸν, πὼς μ' αὐτὸ ποὺ ἔκαμε τὸν ἑαυτό του ντρόπιασε κι' ἐπρόσβαλε, κι' ἀνοίξε μάλιστα ἀμέτρητα στόματα κατηγορῶν ἐναντίον του, ἐνῶ γιὰ σένα ἔπλεξε περισσότερα στεφάνια, καὶ σοῦ ἐτοίμασε πολλοὺς διαλαλητῆς τῆς μακροθυμίας σου.

Μὰ σὲ διέβαλλε σ' ἄλλους; Καὶ τί μ' αὐτό, ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ θὰ σοῦ ζητήσῃ εὐθύνες, κι' ὄχι αὐτοὶ ποὺ ἀκούσανε τὶς διαβολές του; Δὲν ἔκανε ὁ κατηγορὸς σου καὶ δὲν ἐπέτυχε τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ προσθέσῃ στὸν ἑαυτό του καὶ νέες ἀφορμῆς γιὰ τὴν Κόλαση, γιὰ νὰ δώσῃ ἐκεῖ λόγο, ὄχι μονάχα γιὰ τὰ δικά του ἀμαρτήματα, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅσα καταλάλησεν ἐναντίον σου.

Κι' ἐσένα μὲν σὲ διέβαλε στοὺς ἀνθρώπους· αὐτὸς ὅμως διαβλήθηκε στὸ Θεό. Κι' ἂν δὲν σοῦ φθάνουν αὐτά, μάθε πὼς κι' ὁ Κύριός μας διαβλήθηκε, κι' ἀπὸ τὸν Σατανᾶ κι' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα σ' αὐτοὺς ποὺ τοὺς ἀγαποῦσε ξεχωριστά. Τὰ ἴδια ἔπαθε κι' ὁ μονάκριβος γυιὸς του. Καὶ γι' αὐτὸ ἔλεγε «Εἶ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν, πολλῶ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ». Ἄν εἶπανε Βεελζεβούλ τὸ σπιτινοικοκύρη, θὰ εἶποῦνε βέβαια πολὺ χειρότερα γιὰ τοὺς δικούς του (Ματθ. 5.25). Κι' ὄχι μονάχα τὸν διέβαλε ὁ παμπόνηρος Διάβολος, ἀλλὰ κι' ἐγίνηκε πιστευτός. Καὶ τὸν διέβαλε, ὄχι μὲ τυ-

χαῖες διαβολές, ἀλλὰ μὲ τοὺς μεγαλύτερους ὄνειδισμούς καὶ γιὰ τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα. Γιατὶ δαιμόνια εἶπε πῶς ἔχει μέσα του· κι' ὅτι εἶναι πλάνος κι' ἀντίθεος.

Ἄλλὰ καὶ κακοπάθησες, μολονότι ὑπῆρξες εὐεργετικός καὶ καλός. Μὰ γι' αὐτὸ λοιπὸν πρέπει, γιὰ μὲν τὸ συκοφάντη σου, ποὺ ξεστόμισεν τὶς διαβολές ἐναντίον σου, νὰ λυπᾶσαι καὶ νὰ θρηνῆς. Γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου δὲ νὰ χαίρῃς· ἐπειδὴ ἐξομοιώθηκες μὲ τὸν Θεό, ποὺ ἀνατέλλει τὸν ἥλιο του καὶ γιὰ τοὺς καλοὺς καὶ γιὰ τοὺς κακοὺς.

Ἄν δὲ σοῦ φαίνεται ὑπερβολικὸ νὰ μιμῆσαι τὸν Θεὸ — ἂν καὶ γιὰ ἓναν ἄνθρωπο προσεκτικὸ καὶ στοχαστικὸ δὲν εἶναι διόλου δύσκολον αὐτὸ — κι' ἂν νομίζῃς, πῶς αὐτὸ εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὴ δύναμή σου, ἄς μιλήσωμε γι' ἄλλους συνανθρώπους μας καὶ σύνδουλούς μας. Ἄς μιλήσωμε γιὰ τὸν Ἰωσήφ, ποὺ ἔπαθε ἀμέτρητα κακὰ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, κι' ὅμως τοὺς εὐεργέτησεν. Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Μωϋσῆ, ποὺ ὕστερα ἀπὸ χίλιες δύο ἐπιβουλές ἐναντίον του, προσευχήθηκε γιὰ τοὺς ἐπιβουλευτές του. Ἄς στοχασθοῦμε τὸν μακάριο Παῦλο, ποὺ οὔτε νὰ μετρήσῃ μπορούσε τὰ ὅσα ἔπαθε, κι' ὅμως ζητοῦσε νὰ τοὺς συγχωρήσῃ ὅλους ὁ Θεός. Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Στέφανο, ποὺ ἐνῶ τὸν λιθοβολοῦσαν, προσευχόντανε νὰ τοῦ συγχωρηθῇ ἡ ἁμαρτία του αὐτή. Θυμήσου τα λοιπὸν ὅλα αὐτά, κι' ἀπόδωσε ἀπὸ μέσα σου κάθε ὀργή.

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκέρυκος Νικοπόλεως
ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΝΗΜΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Ἐγκρίσει - εὐλογία τῆς Ἱ. Συνόδου
Τόμ. Α', σελ. 320

Πωλεῖται παρὰ τῷ συγγραφεῖ (Πρέβεζαν)
καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Δρχ. 60.

**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ**

“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,,

Εικόνα αὐτοῦ ποῦ ἐλπίζει στὸ Θεό.

Πόσον ὠραία, πόσον εὐχάριστη, πόσο τρισχαριτωμένη εἶναι ἡ εἰκόνα αὐτοῦ, ποῦ ἐλπίζει στὸ σωτήρᾶ μας Θεό, τὸν Θεό τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν, τὸν ἀγαθὸ καὶ φιλόανθρωπο Θεό μας!

Μακαριστὸς ἀλήθεια ὁ ἄνθρωπος, ποῦ στηρίζει τὶς ἐλπίδες του ἐπάνω στὸν Κύριο! Ὁ Κύριος εἶναι σκεπὸς του καὶ βοηθὸς του καὶ δὲν τὸν τρομάζουν οἱ ἐνέργειες τῶν ἀνθρώπων ἐναντίον του. Ἐλπίζει στὸν Κύριο καὶ κάθετὶ ποῦ κάνει εἶναι τίμιος καὶ καλὸς σ' αὐτὸν ἀναθέτει κάθε του ἐλπίδα καὶ σ' αὐτὸν ἐξομολογίεται μ' ὅλη του τὴν καρδιά. Αὐτὸς εἶναι τὸ καύχημά του κι' αὐτὸς ὁ Θεὸς του κι' ὀλουκτὶς κι' ὀλημερὶς ἐπικαλεῖται τὴν προστασία του. Ἀπὸ τὸ στόμα του ἀναβρῦζουν ὕμνοι ὠραῖοι στὸ Θεό, καὶ τὰ χεῖλη του, γλυκύτερα κι' ἀπὸ τὴν μελιτωμένη κερήθρα, ἀνοίγονται σὲ ὕμνωδιες πρὸς τὸν Θεό· καὶ τὸν δοξολογεῖ μ' ἀσύγκριτην ὁμορφιᾷ ἢ γλῶσσά του. Ἡ καρδιά του εἶναι ἔτοιμη, τὴν πᾶσαν ὥρα καὶ στιγμή, νὰ ἐπικαλεῖται τὸν Κύριο, κι' ὁ νοῦς ἔτοιμος νὰ ὑψώνεται ὀλόφτερος σ' αὐτόν. Ἡ ψυχὴ του τὸν ἀκολουθεῖ πιστὰ παντοῦ, καὶ τὸ χέρι τοῦ Κυρίου τὸν προστατεύει. Τὸνομα τοῦ Κυρίου εἶναι ὁ ἔπαινος καὶ ἡ δόξα τῆς ψυχῆς του. Κι' ὁ Θεὸς τοῦ δίνει τὰ αἰτήματα τῆς καρδιάς του. Ζητᾷ καὶ βρίσκει καθετὶ ποῦ ζητᾷ. Κτυπᾷ καὶ τοῦ ἀνοίγονται διάπλατες οἱ θύρες τοῦ θείου ἐλέους! Αὐτὸς ποῦ ἐλπίζει στὸν Κύριο, ταξιδεύει ἐπάνω σὲ νερὰ γαλήνια. Ὁ Κύριος τοῦ δίνει τὰ πλούσια ἐλέη του καὶ τὸ παντοδύναμό του χέρι τὸν κατευθύνει καὶ τὸν ποδηγετεῖ στὸ δρόμο τῆς προκοπῆς. Δὲν ξαστοχᾷ ποτέ του ἀπὸ τὸν στόχο του αὐτὸς ποῦ ἐλπίζει στὸν Κύριο. Ὁ Κύριος εἶναι ἡ ἀπαντοχὴ του· καὶ τ' ἁγίό του θέλημα ἡ ἀνώτατη ἔφεση τῆς ψυχῆς του. Καὶ πρὸς αὐτὸν δέεται μ' ἀναστεναγμοὺς ὀλημερὶς ἡ καρδιά του «Κυρίε μου, μὴ ἀργῆς νὰ φανερωθῆς. Σηκώσου, τρέξε, κι' ἔλα νὰ σώσης ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς κι' ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τὴν ψυχὴ μου· σῶσέ την, Κυρίε μου, ἀπὸ τὰ δεσμά της κι' ἀπὸ τὴν φυλακὴ της. Στὸ ἐξομολογιέμαι, Κυρίε μου, ἀπ' τὰ βᾶθη τῆς καρδιάς μου· μονάχα γιὰ νὰ δοξολογήσω τ' ὄνομά σου θ' ἀνοίγω τὸ στόμα μου».

Αὐτὸς ποῦ ἐλπίζει στὸν Κύριο, εὐλογεῖ τὸν Ὑψιστο, ποῦ γίνεται ὁ ρύστης κι' ὁ σωτήρας του καὶ ἀγιαρίζει τὸ τρισευλό-

γητον ὄνομά του. Ἐλπίζει, πῶς θὰ καταξιωθῆ νὰ ἰδῆ τὴν δόξα τοῦ Κυρίου καὶ λαχταρᾷ σύψυχος ν' ἀντικρύσῃ τὴν δόξα του κι' ἀνακράζει: —«Κύριέ μου, πότε θ' ἀραξοβολήσω κοντά σου, καὶ πότε θὰ μ' ἀντικρύσουνε τὰ μάτια σου;» Ναί, αὐτὸς ποὺ ἐλπίζει στὸν Κύριο, προσεύχεται πάντα νὰ καταξιωθῆ νὰ μπῆ στὸ ἅγιασθήριό του, καὶ νὰ χαροῦν τὰ μάτια του τὰ θαυμάσιά του. Καὶ ὁ Κύριος θὰ εἰσακούσῃ τὴν δέησή του.

Αὐτὸς ποὺ ἐλπίζει στὸν Κύριον ἀπολαβαίνει ἄκρανεῖρήνη· ἡ γαλήνη πλημμυρίζει τὴν καρδιά του καὶ στὴν ψυχὴ του βασιλεύει ἀδιατάρακτη ἡσυχία. Ὁ Κύριός του εἶναι βοηθὸς του καὶ δὲν φοβᾶται γι' αὐτὸ κανένα. Ὁ Κύριος εἶναι συντρέκτης του· ἀπὸ πιοὺν λοιπὸν νὰ φοβηθῆ; Κι' ἂν σηκωθῆ πόλεμος ἐναντίον του, δὲν τρομάζει· γιατί ἐλπίζει στὸν Κύριο. Ἄν τὸν καταδιώξουν φαῦλοι καὶ πονηροὶ ἄνθρωποι, δὲν τοὺς φοβᾶται· γιατί ὁ Κύριος θὰ τὸν συντρέξῃ. Δὲν στηρίζει τὶς ἐλπίδες του στὴ δύναμή του καὶ στὰ τόξα του καὶ στὴν φαρέτρα του οὔτε κι' ἐμπιστεύεται τὴν σωτηρία του στὸ σπαθὶ του, ἀλλὰ στὸν Κύριό του καὶ Θεό του, ποὺ αὐτὸς μονάχα μπορεῖ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του κι' ἀπὸ τὶς παγίδες τῶν κακῶν κι' ἀπὸ τὶς καταιγίδες ποὺ τὸν δέρνουν. Ἐμπιστεύεται στὴ δεξιὰ τοῦ Κυρίου καὶ στὴν παντοδύναμη προστασία του· καὶ ὁ Κύριος θὰ τὸν σώσῃ!

Αὐτὸς ποὺ ἐλπίζει στὸν Κύριο βαδίζει ἤρεμος στὴν ἐπίγεια σταδιοδρομία του καὶ περνᾷ ἀπερίσπαστος καὶ ξέστοχος τὸν δρόμο τῆς ζωῆς του. Ἔργο του κι' ἀπασχόλησή του εἶναι τὸ καλὸ καὶ τ' ἀγαθὸ, κι' ὁ Θεὸς τὸν εὐλογεῖ. Σπέρνει εὐλογημένο σπόρο κι' ἀπολαβαίνει πλούσιους καρπούς τοῦ μόχθου του. Τὰ θάρρητά του εἶναι στὸ Θεό· κι' ἀψηφᾷ τοὺς πειρασμοὺς ποὺ τὸν κυκλώνουν. Οἱ δοκιμασίες δὲν τὸν κουράζουνε οὔτε καὶ τὸν ἀπογοητεύουνε· γιατί ἐλπίζει στὸν Κύριο, καὶ ξέρει πῶς γιὰ τὸν Θεὸ εἶναι καὶ τ' ἀδύνατα δυνατά. Καὶ ἡ πίστη του σ' αὐτόν, τοῦ ἐμπνέει τὴν ἐλπίδα τῆς δικαιοσύνης.

Αὐτὸς ποὺ ἐλπίζει στὸν Κύριο, δὲν στηρίζεται στὰ χρήματα καὶ στ' ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἀλλ' ἀναπαύεται στὴν προστασία καὶ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς ποὺ ἐλπίζει στὸν Κύριο, εἶναι γεμάτος ἀπὸ πίστη κι' ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό· ἔχει ἐμπιστοσύνη στὴν πανάγαθη συνείδησή του· καὶ μὲ τὴν παρρησία, ποὺ ἔχει τὸ παιδί στὸν πατέρα του, ἐπικαλεῖται τὸν οὐράνιο κι' αὐτὸς Πατέρα του, «νᾶλθη ἡ βασιλεία του κι' ἐπάνω στὴ γῆ μας αὐτὴ καὶ νὰ γίνεταὶ τὸ θέλημά του, ὅπως στὸν οὐρανὸν καὶ στὸν κόσμον μας αὐτόν».

Ὅποιος ἐλπίζει στὸν Κύριο, εἶναι ὀλοκληρωτικὰ ἀφωσιωμένος σ' αὐτόν· ποὺ εἶναι ὁ πανάγαθος κι' ἀθάνατος Θεὸς μας,

καὶ τοῦ ζητᾶ τ' ἀκρότατον ἀγαθόν, τὴν ἀθανασία δηλαδὴ στὴν οὐράνια βασιλεία του· κι' ὁ Θεὸς τὸν εἰσακούει.

Μακάριος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐλπίζει στὸν Κύριο!

Ἡ εἰκόνα τῆς ἀπελπισίας.

Ἀπελπισία! Λέξη φρικτὴ, ποὺ σοῦ φέρνει στὸ νοῦ καταστροφές κι' ὅλου τοῦ κόσμου τὰ κακά. Ποιὸς μπορεῖ νὰ μετρήσῃ τὰ λογῆς λογῆς δεινὰ ποὺ τὴν παρακολουθοῦνε; ποιὸς μπορεῖ νὰ τὴν ζωγραφίσῃ σ' ὅλη τὴν φρίκη της; Εἶναι μαύρη σὰν τὴν Κόλαση, ποὺ εἶναι ἡ μητέρα της· καὶ εἶναι ἀποτρόπαιη σὰν Ἐρινύα. Πατέρας της εἶναι ὁ Τάρταρος, κι' ἀνέβηκε ἀπὸ τὶς κρυψῶνες τοῦ Ἄδη ἐπάνω στὴ γῆ, γιὰ νὰ βυθίσῃ ὅλη τὴν δημιουργία στὰ σκοτάδια του. Γεννήθηκε γιὰ νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ νὰ τοὺς ἐξαφανίσῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Ὅπου ἀκουστῆ τ' ὄνομά της, ἐκεῖ θεμελιώνουνε τὸ βασίλειό τους ἢ συμφορὰ καὶ ἢ καταστροφή. Ἡ ἐρήμωση καὶ ὁ ἐξαφανισμὸς τὴν ἀκολουθοῦνε παντοῦ· ἕνας δαίμονος ἀλάστορας διευθύνει τὴν πορεία της, καὶ ἡ φρίκη καὶ ὁ τρόμος εἶναι οἱ συνοδοιπόροι της.

Ἀπελπισία! Τ' ὄνομά σου σημαίνει πὼς μᾶς ἀρνήθηκαν τὰ πάντα· μᾶς ἀρνιέται ἡ ἐλπίδα· μᾶς ἀρνιέται ὁ οὐρανός· μᾶς ἀρνιέται ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου· καὶ ἡ ἀρνησὴ τους αὐτὴ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀσέβειάς σου πρὸς τὸν Θεό. Σὺ ἀρνιέσαι τὴν πρόνοιάν του καὶ τὴν παντοδυναμίαν του· καὶ σὺ ἀθετεῖς τὴν ὕπαρξιν τοῦ σωτήρα καὶ λυτρωτῆ τοῦ καθενὸς ποὺ κινδυνεύει. Ὅπου καὶ νὰ προβάλλῃς, διώχνεις ἀμέσως ἀπὸ ἐκεῖ πανικόβλητη τὴν ἐλπίδα, ποὺ ἐπάνω της εἶναι θεμελιωμένος ὁ κόσμος. Ἔργο σου εἶναι ἡ καταστροφή, κι' ἀποστολὴ σου ὁ ὄλεθρος. Σὺ τρομοκρατεῖς τὸν θαρραλέο, φοβίζεις αὐτὸν ποὺ γεννήθηκε παράτολμος, παρουσιάζεις δειλὸ τὸν ἀνδρεῖο, κάνεις ἄτολμους τοὺς τολμηροὺς καὶ παραλύεις ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὸν πιὸ γενναῖο πολεμιστὴ! Σὺ καταβάλλεις καὶ τοὺς γενναίους ψυχους τῆς πατρίδας καὶ τῆς ἐλευθερίας πρόμαχους· καὶ σὺ συντρίβεις καὶ τοὺς πολυάθλους τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀλήθειας ἀγωνιστές. Σὺ κι' αὐτοὺς ἀκόμη ποὺ μοχθοῦνε γιὰ τὸ δίκιον καὶ γιὰ τὸ καλὸ καὶ γιὰ τὴν ἐπιστήμην τοὺς μεταμορφώνεις σὲ φυγάδες καὶ σὲ ριψάσπιδες, καὶ τοὺς παραδίνεις αἰχμάλωτους στοὺς ἐχθρούς.

Βγῆκες ἀπὸ τὴν Κόλαση· κι' ἀνέβηκες στὴ γῆ, γιὰτὶ φθόνησες τὴν εὐτυχία καὶ τὴν μακαριότητα τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ ν' ἀνακόψῃς τὴν πορεία του πρὸς τὴν πρόοδον, γιὰ νὰ τὸν ἀναποδογυρίσῃς στὴ σταδιοδρομίαν του καὶ γιὰ νὰ τὸν σταματήσῃς

στην προσπάθειά του νὰ εὐτυχήσῃ καὶ γιὰ νὰ τελειοποιηθῇ. Ἦλθες γιὰ νὰ τ' ἄλυσσοδένης κάθε του δύναμη, σωματική καὶ ψυχική, καὶ γιὰ νὰ προκαλέσῃς τὸν ὄλεθρό του. Ἦλθες, γιὰ νὰ τοῦ σκορπίσῃς τὴν δυστυχία, τὴν θλίψη, τὴν στενοχώρια, ν' ἀναστατώσῃς τὴν κοινωνική του ζωὴ, καὶ γιὰ νὰ μουςκέψῃς τὴν ἀνθρώπινη γῆ μὲ τὰ δάκρυά του· γιατί μισεῖς τὴν εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου καὶ καταπολεμᾷς τὴν χαρὰ του.

Τ' ὄνομά σου, καὶ τὸν γέρο ἀκόμα ποὺ βαδίζει κατὰκοπος πρὸς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, τὸν φορτῶνει μὲ θλιβεροὺς λογισμοὺς· ἀποθαρρύνει τὸν νέο ποὺ ἀρχίζει γεμᾶτος ὀρμῇ τὴ σταδιοδρομία του στὴ ζωὴ καὶ ψυχοπαράλυνει τὰ τίμια κι' ἐνᾶρετα κορίτσια καὶ τὰ παραδίδει στὴν ἀκολασία καὶ τὴν διαφθορά· κι' ὅλους γενικὰ τοὺς καταστρέφεις. Σὺ βάζεις τὴν ἰδέα τοῦ θανάτου στοὺς αὐτοκτόνους καὶ σὺ τοὺς ὀπλίζεις τὸ χέρι τους. Σὺ πείθεις νὰ παραστρατίζουσε καὶ νὰ γίνωνται ἐγκληματίες αὐτοὶ ποὺ τοὺς δέρνει κάποια στεναχώρια· καὶ σὺ τοὺς συμβουλεύεις κάθε ἀθλιότητα. Ἡ παρουσία σου συνοδεύεται ἀπὸ σκοτάδι πηχτὸ κι' ὅλα τὰ σκεπάζεις μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ μὲ καταχνιά. Ὅπου εἶσαι σὺ, οὔτε μιὰ ἀχτίδα ἀπὸ φῶς δὲν γλυστᾷ· κι' ὅπου φανῆς φουρτουδιάζουν οἱ καρδιές καὶ βαρεῖα κι' ἀφρισμένα κύματα καταποντίζουσε καὶ τὸ σκάφος καὶ τὸ πλήρωμα. Καὶ κανεὶς δὲν σώζεται ἀπὸ τὸ ναυάγιο αὐτό· τοὺς καταπίνει ὅλους ἡ ἄβυσσος κι' ὁ βυθὸς τῆς γίνεται ὁ τάφος τῶν ναυαγισμένων.

Δυστυχισμένους εἶναι ἐκεῖνος ποὺ παραδίδεται στὴν ἀπελπισία κι' ἐγκαταλείπει τὴν ἐλπίδα, ποὺ εἶναι ἡ ἄγκυρά του καὶ ἡ σωτηρία του.

Εἰκόνα τῆς ἀπόγνωσης.

Ἀπόγνωση! Λέξη φοβερή· λέξη ποὺ σημαίνει τὸν ὄλεθρο καὶ τὸν ἀφανισμό· λέξη ποὺ δηλώνει συμφορὲς καὶ κάθε λογῆς κακά.

Τίποτα δὲν εἶναι χειρότερο ἀπὸ τὴν ἀπόγνωση. Δὲν παίρνει γιαντριά ὁ ἀπελπισμός· εἶναι πάθος ἀγιάτρευτο· εἶναι σαράκι ποὺ τρώει τὴν καρδιά καὶ θανατώνει τὴν ψυχὴ. Ὅποιον τὸν κυριέψει ἡ ἀπόγνωση εἶναι ξεγραμμένος, καὶ τὸν τέλος του θᾶναι ἡ καταστροφὴ κι' ὁ ἀφανισμός. Τίποτε δὲν τοῦ ἀπομένει, ποὺ νὰ στέκεται ὀρθοῦ μέσα του. Ὁ νοῦς του ἐξασθενίζει, ἡ καρδιά του ὑποφέρει, ἡ σύνεση τὸν ἀφήνει, ἡ φρόνησή του παραλύνει, τὸ ἠθικὸ του σθένος ἀτνεῖ, τὸ θάρρος του εἶναι ἀνύπαρκτο. Ἡ λύπη τοῦ βόσκει τὴν καρδιά καὶ πηχτὰ σκοτάδια τυλίγουσε τοὺς λογισμοὺς του. Ἐμπρὸς στὰ μάτια

του παρουσιάζεται το φοβερό φάσμα του θανάτου και τον καταδιώκει, ενώ αυτός τρέπεται σε φυγή. Το τρέμει και του φέρνει σύγκρουση, φόβο, κι' όμως η εικόνα του δεν φεύγει ποτέ από τα μάτια του· και η θλίψη και η μελαγχολία κατακυριεύουν την καρδιά του.

Ο απελπισμένος αισθάνεται να τον βαραίνει η ζωή του κι' επιδιώκει ν' απαλλαγῆ ἀπὸ τὸ φορτίο της. Κι' οὔτε γιατρὸ θέλει πλέον, γιατί πιστεύει ἀγιάτρευτο τὸ πάθος του, οὔτε και φάρμακα δέχεται, γιατί κι' αὐτὰ τὰ λογιάζει ἀνίσχυρα νὰ τὸν γιατρέψουν. Κι' ἔτσι κρύβει τὸ πάθος του και δὲν βγάζει οὔτε λέξη ὅταν ὑποφέρῃ. Ὁ απελπισμένος χάνει τὴν ἐλπίδα του στὸ Θεό, πὺ εἶναι ἡ ἀκατάλυτη ἄγκυρα τῆς ζωῆς μας και κλυδωνίζεται ἔτσι, σὰν σκάφος μέσα στὴν ἄγρια θάλασσα και τὰ ὠργισμένα δὲν κύματα, πὺ ἀπειλοῦνε νὰ τὸν πνίξουνε. Ὁ απελπισμένος δὲν πιστεύει στὴν θεία ἀντίληψη και προστασία και σβύνει μέσα του ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό.

Ὁ απελπισμένος ζῆ ἀκόμη, μὰ εἶναι στὴν πραγματικότητα πεθαμένος και νεκρὸς γιατί ἔχει χάσει τὸν δεσμό, πὺ τὸν συνδέει μὲ τὸν κόσμον μας αὐτόν. Ἐχει χαθῆ ἡ πνευματικὴ του αἴσθησι, πὺ μ' αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ χαίρεται τὴν ὁμορφίαν τοῦ κόσμου. Ἡ ψυχὴ του μέσα σ' αὐτὸ τὸν πανέμορφο κόσμον δὲν βρίσκει πουθενὰ εὐχαρίστησι, ἐνῶ ἡ θεία σοφία και ἀγαθότητι ἔχει σκορπίσει ἀπλόχερα τὰ δῶρά της παντοῦ. Ἡ ἐξαισιὰ ὁμορφίαν τῆς Πλάσης δὲν τοῦ κάνει καμμίαν ἀπολύτως αἴσθησι. Κι' ὅμως ἡ χαρὰ και ἡ ἀναγάλλια εἶναι σκορπισμένη παντοῦ τριγύρω του, κι' ὅπως ἡ δροσοῦλα τῆς αὐγῆς στὰ λουλουδία, ἔτσι κι' αὐτὴ λάμπει παντοῦ, χωρὶς νὰ τοῦ ξυπνᾷ καμμίαν εὐχαρίστησι. Ὁ οὐρανὸς και ἡ δόξα του ἔχουνε χάσει γι' αὐτόν τὸ μεγαλεῖόν τους, και τὸ ἡλιοβασίλεμα, μὲ τὴν ἀνέφραστη ὁμορφίαν του δὲν τοῦ λείπει τίποτα στὴν καρδιά του, πὺ ἔχει ἀπομείνει χωρὶς πίστη και χωρὶς ἐλπίδα. Πέπλα μουντὰ και βαρεὰ σκεπάζουνε τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του και τοῦ κρύβουνε τὸ μεγαλεῖο και τὴν ὁμορφίαν τῆς Πλάσης.

Ὁλος ὁ κόσμος κολυμπᾷ μέσα στὴ χαρὰ και μέσα στὴ γενικὴ αὐτὴν ἀναγάλλια αὐτὸς μονάχα θλίβεται και λυώνει. Τ' αὐτιά του εἶναι κουφὰ και δὲν ἀκοῦνε· γι' αὐτὸ τοῦ εἶναι ξένη κι' ὅλων διόλου ἄγνωστη ἡ μουσικὴ κι' ἀπόκοσμη ἀρμονία, πὺ ἀναδίνεται ἀπὸ τὴν πλάσι και πὺ γοητεύει τοὺς πιστοὺς. Πουθενὰ δὲν ὑπάρχει γι' αὐτόν χαρὰ, πουθενὰ παρηγοριά· τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ξαλαφρώσι ἀπὸ τὴν κακοκεφία. Μέσα του βασιλεύει τὸ χάος, πὺ τὸ γιομίζει ἡ θλίψη. Οὔτε μὲ τοὺς ἰδικούς του δὲν αισθάνεται πλέον κανένα δεσμό, γιατί ἡ καρδιά του εἶναι νεκρή. Ὅλα ἔχουνε σβύσει μέσα του, κι' ὁ αἰσθητὸς

κι' ὁ πνευματικὸς κόσμος. Πῶς λοιπὸν μπορεῖ νὰ ζῆ μέσα στὴν παγωμένη αὐτὴν ἀναισθησία; Πῶς νὰ παρατείνει τὴ ζωὴ του μέσα στὸ χάος αὐτὸ ποὺ τὸν τυλίγει;

Ἡ ζωὴ τοῦ ἔχει γίνεи βάρος, ποὺ τοῦ εἶναι ἀβάσταγο. Γιατί λοιπὸν νὰ τὴν ἀνέχεται περισσότερο, νὰ κυλᾷ ἔτσι ἄσκοπα; γιατί νὰ ὑποφέρει; γιατί νὰ μὴν ἐπιταχύνῃ τὸ τέρμα της; κι' ἀφοῦ ἀργοπορᾷ τόσο ὁ θάνατος, γιατί νὰ μὴν λυτρώνεται ὁ ἴδιος μ' ἀποφασιστικότητα ἀπὸ τὶς κακοτυχίες του; τί τὸν ἐμποδίζει; Ὡ! εἶναι ἔσχατη ἀφροσύνη νὰ περιμένῃ κανεὶς τὸν θάνατο, ποὺ ἐνῶ στέκεται πάντα κοντά μας, δὲν ἔρχεται νὰ μᾶς πάρῃ καὶ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν χιλιοβασανισμένη ζωὴ μας· τί πλάνη-λέει-καὶ τί χίμαιρα εἶναι, νὰ φοβᾶμαι τὸ Χάρο! Γιατί ν' ἀργοπορῶ; γιατί νὰ τὸν περιμένω; Ἐμπρός, ἄς τολμήσω... κι' ἀμέσως θὰ τελειώσουνε τὰ δεινὰ μου. Καὶ τὸ δρᾶμα παίρνει τέλος. Κι' ὁ ἀπελπισμένος, ποὺ δὲν τὸ θέλῃσε νὰ καταφύγῃ σὲ γιατρὸ νὰ τοῦ ξαγορευθῇ τὸ πάθος του καὶ νὰ γιαιτρευθῇ μὲ τὰ φάρμακα τῆς εὐσέβειας, ἀπαρνιέται τὸν κόσμο μας αὐτὸν κι' αὐτοκτονεῖ, γιὰ νὰ δώσῃ ἕνα τέλος στὰ δεινὰ του. Δὲν ξέρει ὅμως ὅτι πηγαίνει, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, σὲ μιὰν ἄλλην αἰώνια ζωὴ, ποὺ εἶναι γεμάτη ἀπὸ βάσανα καὶ ὀδύνες κι' ἀναστεναγμούς!

Δυστυχησμένος ἄνθρωπος!

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1-5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖά μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΑΠ' ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

Σ' όλα τὰ γαληνόμορφα νησιά μας, ιδιαίτερα τῶν Κυκλάδων, συναντᾶ κανεὶς ξεχωριστὴ εὐλάβεια καὶ πίστι, πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὰ θεῖα, ἰδανικὴ. Τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα εἶναι ριζοβολημένο βαθειὰ στὶς ἀπλοϊκὲς συνειδήσεις τῶν νησιωτῶν, οἱ ὅποιοι ἐντατικὰ τὸ καλλιεργοῦν πάντοτε· καὶ φροντίζουν μ' ἐπιμέλεια, ὄχι μόνον γιὰ νὰ μὴν ὑποτονίσῃ, ἀλλ' ἀντίθετα νὰ πλουτισθῇ καὶ ν' αὐξηθῇ σ' ἔργα ἀντάξια τῆς μεγάλης ἑλληνοχριστιανικῆς μας παραδόσεως.

Στὴ χαριτωμένη ὅμως Σίφνο παρατηρεῖ κανεὶς κάτι τὸ ξεχωριστό. Οἱ ἐκκλησίαι της — κι' εἶναι πάμπολλες, καθάρειες, φροντισμένες — ποὺ στολίζουν κάθε ραχοῦλα καὶ βουνοκορφὴ της, μὲ τὰ ἐπιβλητικὰ καμπαναριὰ καὶ σταυροθόλια τους, σοῦ δίνουν τὴν ἐντύπωσι ἢ καλλίτερα τὴν βεβαιότητα, πὼς οἱ εὐγενικοὶ της κάτοικοι διαρκῶς στρέφουν τὰ βλέμματά τους πρὸς τὰ ὑπέρθεια ὕψη κι' ἀναζητοῦν κοντὰ στὸν Ἅγιο Θεὸ τὴ «θέωσι» τῆς ψυχῆς, τὴν τελειότητά της, τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ, τὴ φώτισί του, τὴ θεϊκὴ εὐλογία καὶ ἐνίσχυσι στὴ δύσκολη κι' ἐπίπονη πορεία τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας πρὸς τὸν πάμφωτο κόσμον τοῦ Αἰωνίου.

Σ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ εὐλογημένο νησὶ ἀξιοθαύμαστος εἶναι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖο πανηγυρίζεται ἡ κάθε μιὰ — ξεχωριστὰ — ἐκκλησία του. Καθένας πῶχει κάποιο τάμα, ἢ εὐλάβεια ιδιαίτερη, ἢ κάποια θεοσημία τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς της, μετὰ τὴ θεῖα Λειτουργία, ἂν θέλῃ ἐπίσημα, δηλαδὴ μὲ τὸν Ἱερέα συνοδευόμενο ἀπ' τὸ ἐκκλησίασμα, ἢ ἀνεπίσημα, παίρνει στὸ σπίτι του τὸ ἱερὸ Εἰκόνισμα, τὸ ὁποῖο παραμένει σ' αὐτό, σὲ περίοπτη θέσι ὅλο τὸ χρόνο. Μπροστὰ του ἀνάβει ἀκοίμητη κανδήλα, ἀναπέμπεται λιβανωτός, συγκεντρώνεται σὲ κοινὴ προσευχὴ ὀλόκληρη ἡ οἰκογένεια, ἢ καθένα ἀπ' τὰ μέλη της ξεχωριστὰ. Ἐπίσης ψάλλονται παρακλήσεις κι' ἀπ' τὸν Ἱερέα τῆς ἐνορίας κι' ἀπὸ χριστιανὲς καὶ μάλιστα νεάνιδες τοῦ χωριοῦ. Κι' ὅλα αὐτὰ δείχνουν χειροπιαστὰ τὴν ὠφέλεια ποὺ ἐπιφέρει τὸ ὑπέροχο αὐτὸ σιφνιακὸ ἔθιμο, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔγραψε ἄλλοτε καὶ ὁ διακεκριμένος καὶ πάρα πολὺ παραδοσιακὸς διευθυντῆς τῆς «Ἐκκλησίας» κ. Θεοδόσης Κ. Σπεράντσας, ποὺ σὲ θαυμασιὸν ποίημα μὲ τίτλο «Σιφινιώτικο πανηγύρι» στὴν ἐκλεκτὴ ποιητικὴ του συλλογῇ «Ἡ Σίφνος μας», τὸ περιέγραψε μ' ἐξαιρετικὴ ζωντάνια καὶ χάρη.

Τὶς σημερινὲς γραμμές, ποὺ χαράσσω ἐδῶ, τὶς ὀφείλω ἀποκλειστικὰ σὲ μιὰ πρόσφατη συγκινητικὴ καὶ διδακτικὴ περί-

πτωσι, καὶ σὲ μερικοὺς στίχους πῶχουν σχέσι μὲ τὰ λαμπρὰ πανηγύρια τῆς Σίφνου. Μοῦ τὰ διηγήθηκε ὀλοζώντανα, παραστατικά, μὲ δέος ἱερὸ καὶ εὐλαβικὴ διάθεσι, μιὰ χριστιανὴ γυναίκα ἀπ' τὸ Ἄνω Πετάλι Σίφνου, ἡ Μαργαρίτα Πολυδεύκη Κουλούρη.

Σ' ἓνα μακρυνὸ ἀκρωτήρι τῆς Σίφνου, τὸ «Τόσο Νερό», βρίσκεται ἓνα ὠραιότατο Μονύδριο τῆς Παναγίας, ποῦ γιορτάζει στὶς γιορτὲς τῶν Εἰσοδίων καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας, καὶ στὶς 7 Ἰανουαρίου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη, τοῦ Βαπτιστῆ.

Καὶ τὰ τρία αὐτὰ πανηγύρια εἶναι πολυδάπανα, γιατί ὁ «πανηγυρᾶς», ἐκτὸς ἀπ' τὶς δαπάνες γιὰ τὴ συντήρησι τοῦ ναοῦ, ἀντιμετωπίζει καὶ τὰ ἐξοδα τῆς κοινῆς τραπέζης, ποῦ πλούσια παρατίθεται μετὰ τὸν Ἑσπερινό, καὶ στὴν ὁποία μέτουν 150—200 ἢ περισσότερα ἄτομα. Γι' αὐτό, τὸ χειμωνιάτικο πανηγύρι τοῦ Βαπτιστῆ — γιὰ πρώτη φορὰ στὰ χρονικά τῆς Σίφνου — εἶχε τρία χρόνια νὰ ἐορτασθῆ.

Τὸν περασμένον ὁμως Γενάρη, τὸ βράδυ τῆς γιορτῆς του, ποῦ δὲν ἔγινε κι' ἦταν γι' αὐτὸ σὰν περιφρονημένος ὁ Ἅγιος, ἡ χριστιανή, ποῦ πιὸ πάνω ὠνοματίσαμε, ὅπως μοῦ διηγήθηκε, εἶχε πρωτοφανῆ ἀνησυχία. Δὲν ἦταν κάποια συνηθισμένη κακοδιαθεσία. Κάτι τὸ ἀσυνήθιστο καὶ ἀνεξήγητο τῆς συνέβαινε. Ἐνοιωθε βαθεῖα στενοχώρια, ὀδύνη ψυχικὴ, γιατί ὁ Βαπτιστῆς ἔμενε γιὰ τρίτη χρονιὰ ἀνεόρταστος. Ἐπειδὴ παρέκει τοῦ Μονυδρίου βρίσκεται ἓνα μικρὸ κτῆμά της, εἶχε μέσα στὴ ψυχὴ της συνδέσμους ἱερούς, εὐλαβικὲς ἀναμνήσεις. Κι' αὐτὸ τὴν συγκλόνιζε τὴ νύκτα ἐκείνη!

Μ' αὐτὴ τὴ σκέφι τελικὰ ἀποκοιμήθηκε. Μὰ τότε ἓνα θεῖο ὄραμα, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ περιγράψῃ, τὴν ζύπνησε. Καὶ μέσα στὶς σκέψεις της, ἐνῶ ἰδέα δὲν ἔχει ἀπὸ ποίησι, οὔτε γραμματισμένη εἶναι, ἄρχισαν ἐπίμονα νὰ στροβιλίζονται οἱ πιὸ κάτω στίχοι. Περικλείουν τ' ἅγια τῆς συναισθήματα. Τὸ παράπονον τοῦ Βαπτιστῆ, γιατί τὸν ἄφιναν καὶ πάλι ἔρημο, κατασκότεινον κι' ἀλειτούργητον τὴν ἐπίσημη μέρα τῆς Γιορτῆς του. Τὴ θέλησι κι' ἐπιθυμία του νὰ πάρῃ αὐτὴ ἄλλη μιὰ φορὰ — τὸν εἶχε καὶ ἄλλοτε πανηγυρίσει — στὸ σπίτι της τὴν ἁγία Εἰκόνα του. Τὴν ἡρωϊκὴ ἀπόφασιν νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ μετὰ ἀπ' τὸ ὁποῖο καὶ καθυσύχασεν ἡ συνείδησι τῆς χριστιανῆς αὐτῆς, ποῦ εἶναι πτωχὴ σὲ χρήματα καὶ κτήματα—ἀπλὸς βοσκὸς εἶναι ὁ ἄνδρας της — ἀλλὰ πάμπλουτη σ' αἰσθήματα κι' εὐλάβεια καὶ πίστι.

Νὰ οἱ στίχοι ποῦ γράφθηκαν τὴν ἴδια ἐκείνη νύκτα τῆς 6ης Ἰανουαρίου 1964, κατὰ θεῖα ἀναμφισβήτητα ἐμπνευσι.

«Ἦλθε τὸ ξηντατέσσερα
πάλι δὲν τὸ μετέφεραν
τὸ Παιδί τῆ Παναγίας
εἰς τὸ σπίτι τῆς Ἀγίας.

Τὴ βλέπω καὶ μὲ συγκινεῖ
σάν νὰ μοῦ λήη καὶ θρηνεῖ
κάνε μου αὐτὴ τὴ χάρι,
ἔσυ θέλω νὰ μὲ πάρης.

Εἶμαι στὴ θάλασσα κοντὰ
καὶ ἔχω βάσανα πολλὰ·
δὲν σᾶς λέω κάθε μέρα
νὰ κουράζεσθε γιὰ μένα.

Τὸ χρόνο μόνο μιά φορά
εἶν' ἡ δική μου ἢ χαρὰ
ἔσεῖς ὅμως τὸ ἀρnieσθε
φαίνεται πὼς τὸ βαριέσθε.

Πάνε τὰ χρόνια τὰ παληὰ
π' ἐρχόνταν ὄλος ὁ ντουνιαῶς,
ἔλαμπε ἡ ἐκκλησιά
καὶ χαιρόνταν ἡ Ἀγία.

Τὸ ὄνομά σου Βαπτιστὴ
τοῦ χρόνου πάλι θ' ἀκουσθῆ
ποῦσουν παραπονεμένους
τρία χρόνια ξεχασμένους.

Σάν τὸν αἰχμάλωτο στρατὸ
ἦσουν Βαπτιστὴ μου·
κι' ἦλθα καὶ σὲ λευτέρωσα
νὰ σώσω τὴ ψυχὴ μου».

Ἐφέτος τὸ πανηγύρι ἔγινε μεγαλόπρεπο. Δὲν ξεύρω ἂν ἄλλος χριστιανὸς φωτίσθηκε καὶ διαδέχθηκε τὴν ἀπλοϊκὴ ἐκείνη χριστιανή. Πάντως θὰ προνοήση ὁ Βαπτιστὴς τοῦ Χριστοῦ. Ἦθελα ὅμως νὰ δείξω αὐτὴ τὴν συγκινητικὴ πτυχή τοῦ σιφνικοῦ πανηγυριοῦ. Θυμοῦμαι ζωηρὰ ἀκόμη παρόμοια περίπτωσι — καὶ δὲν εἶναι ἡ μόνη — ποῦ ἡ μητέρα μου ἐπῆγε νὰ ἐκκλησιασθῆ στὴ χάρι τοῦ Ἀγίου Φανουρίου κι' ἐγύρισε στὸ σπίτι μας μὲ τὴν Εἰκόνα τοῦ Ἀγίου, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἐορτάσῃ τὸ

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ

**Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ
ΚΑΙ Η ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ
ΘΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΗΡΩΪΣΜΟΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ**

Ένα βιβλίο πού εκυκλοφόρησε ἐδῶ καὶ λίγο καιρό, προκαλεῖ ζωνηρὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ κάθε πλευρά. Τίτλος του «Ἡπειρος». Συγγραφεὺς ὁ κ. Ἄλ.Μαμῶπουλος. Εἶναι ὁ δεῦτερος τόμος ἑνὸς ἔργου, πού εἶναι ἀφιερωμένο στὴν μεγάλη ἱστορικὴ ἑλληνικὴ ἐπαρχία. Σὲ τρακόσιες περίπου σελίδες προσφέρεται στὸν ἀναγνώστη ἡ λαογραφικὴ, ἡθογραφικὴ καὶ ἐθνογραφικὴ μορφή τῆς Ἡπείρου. Καὶ εἶναι πράγματι ἄξιος κάθε ἐπαίνου καὶ εὐγνωμοσύνης ὁ συγγραφεὺς, διὰ μίαν ἐργασίαν του, πού ἀποτελεῖ ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ στήλη αὐτὴ δὲν ἀσχολεῖται βεβαίως μὲ τὴν κριτικὴ τῶν νέων ἐκδιδομένων βιβλίων. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς χαρακτῆρας τῆς εἶναι ἄσχετος καὶ ξένος πρὸς ἄλλες συγγραφικὰ καὶ πνευματικὰ ἐκδηλώσεις. Ἄλλὰ διότι τὸ ἀξιόλογο αὐτὸ ὀγκῶδες ἔργον ἐμπίπτει στὸ εἶδος καὶ τὸν κόσμον τῆς Ἐκκλησίας, ἀξίζει νὰ σταματήσουμε εἰς αὐτό, νὰ ξεφυλλίσουμε μὲ ἐνδιαφέρον καὶ σεβασμὸ τὶς σελίδες του καὶ νὰ γνωρίσουμε γεγονότα, πού εἶναι στενὰ συνδεδεμένα μὲ τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς ἄξιους λειτουργοὺς τῆς. Θὰ σταχυολογήσουμε ὠρισμένα ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ καὶ θὰ προβάλλουμε μερικὰς μορφές, πού ἐτίμησαν τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ τὴν ἑλληνικὴν ὀρθόδοξο Ἐκκλησία καὶ πού ἔχουν συνυφανθῆ μὲ τὸν κοινωνικὸ βίον τῆς Ἡπείρου. Αὐτὴ τὴν μάχη μὲ τὸ θάνατο, πού κανένας θνητὸς χιλιάδες χρόνια δὲν ἐνίκησε, παρὰ μόνον ὁ Χριστὸς καὶ ὁ φίλος του Λάζαρος, καθὼς καὶ τὸν τρόπο πού αἰσθάνθηκε ὁ Λάζαρος στὸν Ἄδη, τὸν διηγεῖται ὁ λαὸς σὲ χαρακτηριστικὸ διάλογο στὴν Ἡπειρο, πού τραγουδιέται σὲ τραγούδι λαζαρικὸ, κατὰ τὴν ἐβδομάδα τοῦ Λαζάρου. Τὰ λαζαρικὰ τραγούδια, πού τὰ τραγουδοῦσαν ὅμοιοι παιδιῶν γυρίζοντας

ἐπόμενο. Ἐννοεῖται πὼς δὲν ὑπῆρχε καμμιά προσυεννόησι στὸ σπῆτι. Γι' αὐτὸ ὅλοι, συγγενεῖς καὶ γνωστοί, ξαφνιάστηκαν. Μὰ κι' ἐκείνη ἔδωσε αὐτὴ τὴν ἀπάντησι. «Εἶδα πὼς δὲν πῆρε κανεὶς τὸν Ἄγιο. Καὶ μοῦ φάνηκε σὰν παραπονεμένους. Τὸν κύπταξα καλλίτερα φεύγοντας στὰ φωτεινὰ του μάτια κι' ἔρριγησα. Ἐνόμισα πὼς μοῦλεγε μὴ μὲ ἀφίνεις, θέλω νὰ ἔλθω στὸ σπῆτι σου, πάρε με. Καὶ τὸν πῆρα...».

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκῆρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, εἶχαν θέμα τὸ ἐπεισόδιο τῆς ἀναστάσεως, καρυκευμένο μὲ διάφορα παινέματα τοῦ «κύρη» ἢ τῆς «κυρᾶς», καὶ τῶν μοναχόπαιδων τῆς οἰκογενείας, ἀγοριῶν ἢ κορισιῶν. Ἡ λαζαρική αὐτὴ τελετὴ ξεχώριζε στὸ Ἑπταχώρι τῆς Λιούντζης τῆς Βορείου Ἡπείρου. Τὰ παιδιὰ μεταμφιέζονταν καὶ σχημάτιζαν ἕνα θίασο. Φοροῦσαν δὲ ὅλα χάρτινες ἢ δερμάτινες μάσκες, σταλμένες ἀπὸ συγγενεῖς τοὺς τῆς Πόλης. Ἄπειρα τὰ ἐπεισόδια στὴν Λιούντζη καὶ χαριτωμένα πειράγματα. Μὲ ἐπιμονὴ χτυποῦσαν τὴν πόρτα κάποιας γρηᾶς γνωστῆς γιὰ τὴν φιλαργυρία της καὶ σὰν ἔβλεπαν ποὺ δὲν ἀνοίγε εἴφευγαν μουρμουρίζοντας:

Ἐδῶ εἶναι τοῦ κούκου ἢ φωληὰ
καὶ τοῦ διαβόλου ἢ τρύπα.

Ἐξάλλη ἡ φιλάργυρη γρηὰ ἀνοίγε μὲ πάταγο τὰ παραθυρόφυλλα καὶ κατευόδωνε τοὺς μικροὺς τραγουδιστὰς μὲ μιὰ ἐναέρια μῶντζα.

Ἡ φουστάνελλα ποὺ στάθηκε τὸ ἐθνικὸ φόρεμα τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐπαναστάσεως, ὑπῆρξε ἔνδυμα ἐθνικὸ καὶ τῶν ἠπειρωτῶν. Ἀπὸ τοὺς ἁγίους τοῦ νεωτέρου χριστιανικοῦ ἑορτολογίου συμειώνονται δύο Ἡπειρωτὲς ἅγιοι φουστανελλοφόροι, ὁ Νεομάρτυς τῶν Ἰωαννίνων Γεώργιος, ὁ ἐπιλεγόμενος ἅγιος φουστανελλᾶς, καὶ ὁ ἅγιος Ἀπόστολος ἀπὸ τὸ χωριὸ Ἅγιος Λευρέντιος τοῦ Πηλίου. Ἡ Δάρδα, στὴν ὄροσειρὰ τοῦ Μοράβα, δέκα ἔξ χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὴν Κορυτσά, ὑπῆρξε δημιουργία ἑνὸς ἱερέως, τοῦ Παπᾶ Σπύρου Ζέγκα, ποὺ ἀφίνωντας τὸ χωριὸ του τὴν Ἀρέζα παρέσυρε πολλοὺς χωριανούς του στὴν φυγὴ του ἀπὸ τὸ χωριὸ του καὶ τὴν ἐγκατάστασή του σὲ τοποθεσία, ὅπου ἐξελίχθη σὲ γόνιμη καὶ ἐξαιρετικὴ περιοχὴ. Ἐνδοξο τέκνον τῆς Δάρδας ὁ μητροπολίτης Λαρίσσης, ποὺ ἔπεσε θῦμα τῆς παλληκαριᾶς του ὡς μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἀποκεφαλίσθεις ἀπὸ τὸν Μαχμουτ πασᾶ Δράμαλη, στὸ γεφύρι τοῦ Πηγιοῦ στὴ Λάρισα.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἐπίστευαν τὰ ἱερὰ χριστιανικὰ σηκνώματα. Ἐτσι οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Κροψίας ὀρκιζότανε στὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα τῆς Κροψίας, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἦταν τὰ ὀσᾶ του. Ἄλλοι ἐπίστευαν στὸν Ἅγιο Νικόλαο τῆς Μονῆς Τσέπου καὶ ἔκαναν ἀφιερῶματα καὶ ὀλονυκτίες στὴν χάρι του. Ἰδιαιτέρως ἕνα μεγάλο μέρος μουσουλμάνων ἐπίστευαν τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Κοκαμιᾶς. Ἡ ἱστορία τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ δὲν εἶναι γνωστὴ. Κάποια παράδοσις μόνον ἀναφέρει ὅτι εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ τέσσε-

ρα θαυμαστά Εὐαγγέλια τοῦ κόσμου. Εἶναι γραμμένο σὲ περγαμηνὴ καὶ μὲ ἐγχρωμὴ εἰκονογράφησι. Τὸ ἔβγαλαν τὰ φύκια στὴν ἀκτὴ τῆς Κοκαμιᾶς καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὸ πῆρε ἕνας βοσκὸς ποὺ ἔβοσκε τὰ πρόβατά του. Οἱ Τοῦρκοι ποὺ τὸ ἐπίστευαν ἔστελναν πολλὰ ἀφιερῶματα καὶ μάλιστα ζῶα. Πολλοὶ μάλιστα ἔλυναν τὶς διαφορὰς τοὺς ὀρκιζόμενοι στὸ Εὐαγγέλιο.

Τὸ ἔπερναν συχνὰ στὸ πλησίον τῆς μονῆς χωριό, τὸ Κουρβέλεσι, γιὰ ἀγιασμὸ καὶ μάλιστα ὅταν ἔπεφταν ἀρρώστειες στὰ κοπάδια. Γιὰ τὴ διασφάλισί του οἱ κάτοικοι τῆς Νίβιτσας ὅπου βρισκότανε ἡ μονὴ Κοκαμιᾶς εἶχαν πάρει δρακόντεια μέτρα. Παρεδίνετο πρὸς φύλαξι ἀπὸ τοὺς ἐφοροεπιτρόπους καὶ τοὺς δημογέροντας σὲ οἰκογένειες. Κάθε οἰκογένεια τὸ ἐφύλαγε γιὰ ὠρισμένο χρονικὸ διάστημα, ἔκαιγε μερόνυχτα τὸ καντῆλι καὶ ὑπῆρχε πάντοτε φρουρὰ ἀνδρῶν. Γιὰ τὴ μεταφορὰ του σὲ ἄλλο χωριὸ ἔπρεπε νὰ συνοδεύεται πάντα ἀπὸ ἐνόπλους φρουροὺς τῆς Νίβιτσας καὶ τοῦ χωριοῦ στὸ ὅποιο μετεφέρετο. Στὰ δύσκολα χρόνια τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου οἱ κάτοικοι τῆς Νίβιτσας κατέφυγαν πρόσφυγες στὴν Κέρκυρα. Ἐκεῖ μετέφερε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ὁ ὀ φύλακάς του τῆς περιόδου ἐκείνης κ' ἐκεῖ μιὰ σείρα γερμανῶν ἀρχαιοκαπήλων πάσχισε νὰ τὸ ἀγοράσῃ, προσφέροντας ἐνάμισυ ἑκατομμύριο μάρκα στὸν φύλακα. Τότε ἐδιπλασιάσθηκε ἡ φρουρὰ καὶ τὸ Εὐαγγέλιο διεσώθη καὶ μετὰ τὴ λήξι τοῦ πολέμου γύρισε στὴ Νίβιτσα. Τρεῖς φορὲς κατόπιν οἱ Ἄλβανοὶ χωροφύλακες τῶν ἀγίων Σαράντα ἀπετόλμησαν νὰ τὸ ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴ Νίβιτσα γιὰ νὰ μεταφερθῇ στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῶν Τυράνων. Στάθηκε ὁμως ἀνένδοτη καὶ σφοδρὰ ἡ ἀντίστασις τῆς Νίβιτσας καὶ τὸ Εὐαγγέλιο ἐσώθηκε καὶ πάλιν. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1941 κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο τὸ ἐπῆραν Ἑλληνες ἀξιωματικοὶ τῆς Β' Μεραρχίας, ἔκαμαν λειτουργία στὶς κρίσιμες ἡμέρες τῶν ὀρητικῶν ἐπιθέσεων τοῦ στρατοῦ τοῦ Μουσολίνι στὸ μέτωπο καὶ μετὰ τὴν κατάρρευση μετεφέρθηκε στὴν Ἀθήνα καὶ ἀπετέθη στὸ τμῆμα χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

Πλήθος γιορτὲς ἀπὸ τὰς 25 Δεκεμβρίου, ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, ὡς τέλος περίπου Ἰανουαρίου ἔδιδαν τὴν εὐκαιρία, στοὺς Ἠπειρώτες χωρικοὺς νὰ κάμουν κοινωνικὰ ἐπισκέψεις μεταξὺ τους καὶ νὰ ξεφαντώνουν. Ἀνῆμέρα τῆς Πρωτοχρονιάς συντροφιά ἀπὸ νέους καὶ νέες πήγαιναν στ' ἀμπέλια τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ μπροστὰ στὰ γυμνὰ κοῦρβουλα τραγουδοῦσαν:

Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ λιανοκλαδεμένο
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς σταφύλια γιὰ δὲν κάνεις
Γιὰ βάλτε νηρὺς νὰ σκάβουνε, γέροντας νὰ κλαδεύουν κ.λ.π.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ κάθε στίχο, ἡ ἐπαυδὸς

Μωρ' πιπερόριζα
φιλή λιανὴ μου μέση
ποὺ νὰ σὲ ὠριζα.

Τὴν Ἡπειρο τὴν ἔδερνε ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη ὁ πόνος τῆς ξενη-
τειᾶς. Καὶ ὁ πόνος ἰδίως τῶν γυναικῶν — μάνας, συζύγου, ἀδελ-
φῆς, ἀρραβωνιαστικιάς—ξεχυνότανε σὲ σπαρακτικὰ τραγοῦδια,
ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τῆς δημοτικῆς μας ποιήσεως. Συχνὰ ἡ Ἡπει-
ρος ἔχανε τὰ παιδιὰ τῆς ἀπὸ ἡλικίας δέκα χρονῶν. Ὁ μισεμὸς
γινότανε συνήθως ἀπὸ τὰ παλληκάρια στὴν ἡλικία τῶν δεκαεπτὰ
μέχρι δέκα ὀκτώ χρονῶν, ἀμέσως μετὰ τὸν γάμο τῶν καὶ ἀφ' οὗ
ἔμεναν μὲ τὴ γυναίκα τῶν ἑνα δύο χρόνια. Ὁ μισεμὸς — ἀναφέρει
μιὰ σελὶς τοῦ ἀξιολόγου αὐτοῦ ἔργου — περνοῦσε τὰ δέκα χρόνια
τοῦ Ὀδυσσεᾶ καὶ ὁ μετανάστης ἐπιστρέφοντας εὗρισκε μεγάλα
τὰ παιδιὰ του, ποὺ παρακολουθοῦσε ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία τὴν
σωματικὴ καὶ πνευματικὴ τους ἐξέλιξι καὶ ἀνάπτυξι. Ἔτσι στὴν
Μόλεζα τοῦ Κεστορατιοῦ, τόπο ποὺ ξεπέζευαν ὅταν ἐρχόντανε
ἀπὸ τὰ ξένα, μέσα στὸ τσοῦρμο τῶν παιδιῶν, ποὺ συνεκεντρώ-
νοντο γιὰ νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ ὑποδεχθοῦν τοὺς δικούς του, ὁ ξени-
τεμένος ρώτησε:

— Ποῦ εἶναι ὁ δικός μου;

— Αὐτὸς εἶναι! ἀπάντησε τὸ ζωηρότερο ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιὰ,
δείχνωντας τὸ παιδί του, ποὺ ἀναυδο ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ ἀγνω-
στου πατέρα του, εἶχε στριμωχθῆ σὲ μιὰ γωνιά μὲ τὸ δάχτυλο
στὸ στόμα καὶ τὰ μάτια ὀρθάνυχτα.

Ὁ κλῆρος, ἀνώτερος καὶ κατώτερος, εἶχε λάβει πάντοτε μέρος
σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων τῆς Βορείου ἀλλὰ
καὶ ὅλης γενικῶς τῆς Ἡπείρου. Λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ, διδάσκαλοι,
ἐπαναστᾶτες, ἀγωνιστές, παράγοντες στὴν κοινωνικὴ ζωὴ, στε-
λέχη προοδευτικὰ σὲ κάθε τομέα τῆς ζωῆς τῶν Ἡπειρωτῶν.
Πεντακόσιοι ἀπὸ τὴν ἐπαρχία τῆς Κορυτσᾶς μόνο πολέμησαν στὴν
ἐπανάστασι τὴν ἑλληνικὴ καὶ οἱ θυσίες τους ἐστάθηκαν μεγάλες.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΨΥΧΟΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ἰπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Εἶναι μεγάλη τιμωρία νὰ βλέπῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ καλὰ
ποῦ τ' ἀποστερήθηκε, ἀπὸ τὰ λάθη του.

Ἄφοῦ δὲν πρόκειται νὰ διαβῆ κι' ὁ Μωϋσῆς τὸν Ἰορδάνη, κι' ἔτσι ν' ἀπολαύσῃ κι' αὐτός, μαζί μ' ὅλους τοὺς ἄλλους συμπατριῶτες του, τὴν μακαριστὴν ἐκείνη γῆ τῆς ἐπαγγελίας, τί θέλει καὶ ποιά ἀνάγκη εἶτανε ν' ἀνεβῆ σ' ἓνα ψηλὸ τόπο, γιὰ νὰ τὴν ἰδῆ καὶ νὰ τὴν καμαρώσῃ ἀπὸ μακριά; («Ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφήν... καὶ ἀναβλέψας... ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην τοῦτον»). Ἄνέβα στὴν κορυφή... καὶ χόρτασέ τὴν μὲ τὰ μάτια σου, γιὰτι ἐσύ δὲν θὰ τὸν περάσῃς τὸν Ἰορδάνη ποῦ βλέπεις». (Δευτ. γ', 27).

Ὁ Ἀπολινάριος στὸ χωρίον αὐτὸ βρίσκει ἓνα συμβολισμό γιὰ τὴν πίστη· ὅτι εἶναι δηλαδὴ ὄχι ἀπλῶς ἀναγκαία, ἀλλὰ τελείως ἀπαραίτητη γιὰ νὰ σωθῆ κανεὶς. Ὁ Ἀαρὼν κι' ὁ Μωϋσῆς -λέει- καταδικάσθησαν νὰ

Ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας καὶ ιδέας ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς, ὁ Φώτιος καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ ράσου, ὡς παράδοσης ἐλληνικῆ, ὑπῆρξε εὐρεία καὶ πολὺτιμη στὴν ἀντιμετώπισι τῆς τουρκαλβανικῆς ἰδίως ἐχθρότητος. Τὸ ὑλικὸ ποῦ συνεκέντρωσε καὶ προσφέρει στὸ ἔργο του («Ἡπειρος») ὁ συγγραφεὺς του, ἀποτελεῖ πράγματι, ὀλοκληρούμενο, ἓνα ἀληθινὸ μνημεῖο τῆς Βορειοηπειρωτικῆς ἱστορίας καὶ μιὰ φωτεινὴ προβολὴ τῆς ἀθάνατης Ἑλληνικῆς ψυχῆς στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων καὶ τῆς παραδόσεως τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς, μὲ πρωτοπορεία πάντοτε τὸν κλῆρον, ποῦ ἔκρυβε πάντοτε κάτω ἀπὸ τὸ πτωχὸ καὶ ξεθωριασμένον κάποτε ράσο του τὴν αἴγλη τῆς ψυχῆς, ποῦ ἐκκληροδότησε ἡ ἀθάνατη φυλὴ μας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

μὴν περάσουνε καὶ οἱ δύο στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ἀπὸ τὴν ἐλαττωματικὴ τους πίστη· ἐπειδὴ ἡ τέλεια ἀπόλαυση δὲν παραχωρεῖται ἀπὸ τὸν Θεό, παρὰ μονάχα σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουνε ἀσάλευτη πίστη. «Τὴν ἔξοδον οὐ δίδωσι, τῇ τῆς πίστεως ἐνδεία ταύτην δίκην ἐπιθείς· καθ' ἣν ἀμφοτέρους ἐκτὸς τῆς γῆς τῆς ἐπηγγελμένης μεθίστησιν ἀπὸ τοῦ βίου, ὡς μὴ δυναμένους ἀφικέσθαι τοῦ τέλους, ἅτε διὰ πίστεως διδομένου». Δὲν τοὺς ἐπέτρεψε νὰ περάσουνε· κι' αὐτὸ γιὰ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ γιὰ τὴν ὀλιγοπιστία τους· κι' ἔτσι τοὺς πῆρε ἀπὸ τὴν ζωὴ, ἔξω καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας· γιὰτὶ δὲν ἤτανε δυνατὸ νὰ φθάσουν ὡς τὸ τέλος, ἐπειδὴ αὐτὸ παραχωρεῖται μόνο σ' αὐτοὺς ποὺ πιστεύουν. Ἡ συμβολικὴ λοιπὸν αὐτὴ ἐρμηνεία, μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι παναληθέστατη. Καὶ μονάχα ἓνα πρᾶγμα δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, ποιά δηλαδὴ ἔλλειψη καὶ φτώχεια πίστεως ἀποδίνει ὁ Ἀπολινάριος στὸν Ἄαρὼν καὶ στὸ Μωϋσῆ. Μήπως καὶ οἱ δύο τους δὲν εἶχανε πιστέψει, πὼς ὁ Θεὸς θάμπαζε πραγματικὰ τοὺς Ἰσραηλιῖτες στὴ γῆ ποὺ τοὺς τὴν εἶχε τάξει; Ἡ ὀλιγοπιστία τους φανερώθηκε μονάχα μιὰ στιγμὴ· στὸ δισταγμὸ δηλαδὴ καὶ τὴν λιγοψυχιά ποὺ ἔδειξαν στὴν ἔρημο τῆς Κάδης, γύρω στὸ νερὸ τῆς ἀντιλογίας. Γι' αὐτὸ δὲν βρίσκω πὼς πολὺ ταιριάζει ἐδῶ ἡ συμβολικὴ αὐτὴ ἐξήγηση τοῦ Ἀπολιναρίου· καὶ γυρίζω τὸν λογισμὸ μου σ' ἄλλην ἔννοια καὶ σ' ἄλλην ἐρμηνεία, ποὺ τὴν νομίζω ἀξιοπρόσεκτη.

Συλλογίζομαι δηλαδὴ στὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὄχι τὸ λάθος καὶ τὸ ἀμάρτημα, ἀλλὰ τὴν ποινὴ καὶ τὴν τιμωρία γιὰ τὴν ἁμαρτία· κι' ἀκόμη, τὴν πρόσθετη ποινὴ ποὺ προσετέθηκε. Καὶ ἡ προσθήκη ἦτανε, ν' ἀνεβῆ ὁ Μωϋσῆς σ' ἓνα τόπο ὑψηλό, γιὰ νὰ ἰδῆ τὴν χώρα, ποὺ δὲν καταξιώθηκε νὰ μπῆ σ' αὐτήν. Καὶ ξαναλέω· γιὰτὶ νὰ γίνῃ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα; Καὶ συμπεραίνω, πὼς ἐγίνηκε, γιὰ νὰ αἰσθανθῆ ἀκόμη βαρύτερη τὴν τι-

μωρία του, όταν θάβλεπε, με τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ποιάν ὁμορφιά καὶ ποιάν ἀπόλαυση ἀποστερήθηκε!

Κι' αὐτὸ εἶναι, χωρὶς ἄλλο, μιὰ ἐπιπρόσθετη ποινή, κάθε ἄλλο παρὰ μικρή. Καὶ εἶναι ἀλήθεια πικρό, ὅχι μονάχα νὰ στερηθῆς κάποιον καλὸ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ βλέπῃς με τὰ μάτια σου καὶ νὰ τὸ ψηλαφῆς τὸ καλὸ αὐτὸ πού ἀποστερήθηκες.

Ὁ Θεὸς ἔδωξε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν Παράδεισον ἔπειτα ἀπὸ τὴν παρακοή του. Δὲν τὸν ἀπεμάκρυνε ὅμως καὶ πολὺ, πού νὰ μὴν μπορῆ καὶ νὰ τὸν βλέπῃ. Ἀλλὰ πρόσταξεν—ἄς μένη κάπου ἐδῶ κοντά· γιὰ νὰ βλέπῃ ἀπέναντί του τίς ὁμορφιές καὶ τὴν γλύκα τῆς ἀπόλαυσης πού ἔχασε· («Καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδὰμ, καὶ κατώκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς») (Γεν. γ' 24). Ἀποβλήθηκε κι' ὁ πλούσιος ἐκεῖνος τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τοὺς τρισμακάριστους κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Ὅμως, ἄς τὸν βλέπῃ ἀπὸ μακριὰ κι' ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ ἀπέραντο χάσμα πού χώριζε τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ τὸν φτωχὸ Λάζαρο, νὰ ἀναπαύεται αὐτός, με ἄνεση στοὺς κόλπους ἐκεῖνου. Κι' ἔτσι, κοντὰ στὶς φλόγες πού τὸν ἔκαιγαν, νάχη μπροστὰ στὰ μάτια του καὶ τὸ θέαμα αὐτό, καὶ νὰ βασανίζεται ἀκόμη περισσότερο, πού τὰ στερήθηκε.

Καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Μωϋσῆ ἐπιβεβαιώνεται τὸ συμπέρασμά μας ἀκόμη περισσότερο, κι' ἀπ' αὐτό. Στὴν ὑπόθεση δηλαδὴ τοῦ νεροῦ «τῆς ἀντιλογίας» καὶ τὰ δύο ἀδελφία, κι' ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Μωϋσῆς, φανερωθήκανε ἐξίσου ἔνοχοι. Καὶ στοὺς δύο τους εἶπε τότε ὁ Θεός. «Οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγιάσαι με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ». Δὲν εἶχατε πεποίθησιν σ' ἐμένα· καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐσεβασθήκατε τὸ θέλημά μου, ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ Ἰσραηλῆτικου λαοῦ. (Ἀριθ. κ', 12). Κι' ὥρισε τότε ποινή καὶ γιὰ τοὺς δύο τους, τὸ νὰ μὴν μποῦνε κι' αὐτοί, ὅπως οἱ ἄλλοι Ἰσραηλιῆτες, στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. «Οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν Συναγωγ-

γῆν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν, ἣν δέδωκα αὐτοῖς». Δὲν θᾶσθε σεῖς, πού θά μπάσετε τὸ λαὸ αὐτὸν στὴ γῆ, πού τοὺς ἔδωκα. Καὶ γι' αὐτό, καὶ γιὰ τοὺς δυό τους κατόπιν ἔφαλλεν ὁ Προφητάνακτας, ὅτι παρώργισαν τὸν Θεό· στὴν περίπτωσι δηλαδὴ τοῦ νεροῦ τῆς ἀντιλογίας. Κι' ὁ μὲν Ἄαρὼν ἀπόθανε προτῆτερα («ἐν Ὠρ τῷ ὕρει»), χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ πικρότερα τὸ φαρμάκι τῆς ποινῆς του, βλέποντας, μὲ τὰ μάτια του καὶ μπροστά του, τὴν τρισευλογημένη γῆ πού ἀποστερήθηκε. Ὁ δὲ Μωϋσῆς ἀνεβάστηκε ἐπίτηδες ἐπάνω σ' ἓνα ψῆλωμα, γιὰ νὰ τὴν ἰδῆ ὀλάκαιρη ἀπὸ μακρῶ. «Ἀναβλέψας ἶδε· οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην». Κι' ἔτσι, μὲ τὸ ἀντίκρουμά της, νὰ θεριέψῃ μέσα του ὁ πόθος τῆς ἀπόλαυσῆς της· καὶ μὲ τὸν πόθο, κι' ὁ πόνος τοῦ χαμοῦ της. Μὲ τὴν αὐτοψία λοιπὸν αὐτῆ, στάθηκε βαρύτερη ἢ τιμωρία τοῦ Μωϋσῆ ἀπὸ ἐκείνη τοῦ Ἄαρὼν, πού δὲν τὴν εἶδε, γιὰτι καὶ τοῦ Μωϋσῆ τὸ λάθος ἦτανε πολὺ βαρύτερο.

Ὁ Μωϋσῆς, δηλαδὴ, ἀνοιξε τὸ στόμα του καὶ εἶπε φωναχτὰ καὶ θυμωμένος στὸ λαὸ «ἀκούσατέ με οἱ ἀπειθεῖς· μὴ ἐκ τῆς πέτρας αὐτῆς ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ;» καὶ «ἐπάρας τὴν ράβδον αὐτοῦ ἐπάταξε τὴν πέτραν τῆ ράβδῳ δίς». Ἀκούσετέ με, ἄπιστοι· μήπως θέλετε νὰ σᾶς βγάλω νερὸ κι' ἀπὸ τὸν βράχον αὐτόν; καὶ ὕστερα σήκωσε τὴ ράβδο κι' ἐκτύπησε τὸν βράχο δυὸ φορές. (Ἄριθ. 10. 11).

Ἄς τιμωρηθῆ λοιπὸν ὁ Μωϋσῆς βαρύτερα· κι' ἄς τοῦ γίνῃ ὁ πόνος του μεγαλύτερος, μὲ τ' ἀντίκρουμα τῆς εὐλογημένης αὐτῆς γῆς πού τὴν στερήθηκεν. Ὁ Ἀπολιναριὸς ἐξήγησε τ' ἀντίκρουμα αὐτὸ τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ, σὰν μιὰ χάρη περισσότερη πού τὴν ἔδωσε στὸ Μωϋσῆ ὁ Θεὸς καὶ γράφει· «πλέον τῷ Μωϋσῆ παρὰ τῷ Ἄαρὼν δίδωσι τὸ θεάσασθαι τὴν γῆν ἐξ ἀπόπτου». Ἄς μὲ συγχωρέσῃ ἡμῶς ὁ Ἀπολιναριὸς. Ἐγὼ πάντα μου τὸ πιστεψα καὶ τὸ πιστεύω,

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

Ἡ λέξις δεισιδαιμονία, στήν ἀρχαιότητα, εἶχε κι' ἀγαθή σημασία. Ἀντιστοιχοῦσε, ἔτσι, σέ ὅ,τι σήμερα ἀποδίνουμε μέ τίς λέξεις εὐσέβεια, φόβος τοῦ Θεοῦ κ.τ.π. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μιλώντας στοὺς Ἀθηναίους, τοὺς χαρακτηρίζει «κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους», θέλοντας νά πῇ μ' αὐτό, ὅτι τοὺς ἀναγνώριζε πολλή εὐσέβεια, ἔστω κι' ἂν ἡ εὐσέβεια ἐκεῖνη δὲν εἶχε σωστή πυξίδα (Πράξ. ιζ' 22 κ.ἑξ.).

Ἀργότερα, ἡ λέξις ἔμεινε μέ τὸ σημερινὸ κακὸ νόημά της. Δεισιδαιμονία, σύμφωνα μέ τὸ νόημα αὐτό, εἶναι ἡ ἀφώτιστη, νοσηρὴ θρησκευτικὴ πίστις, μιὰ ἐκτρωματικὴ κι' ἀξιοθρήνητη ἔκδοσις τῆς ἔμφυτης σέ κάθε ἄνθρωπο θρησκευτικότητος.

Ὅπου δὲν ὑπάρχει τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, ἔχει τόπο ἡ δεισιδαιμονία. Δὲν εἶναι τυχαῖο, στήν ἱστορία τῆς λέξεως αὐτῆς, τὸ ὅτι ὁ θεῖος Παῦλος τῇ χρησιμοποίησε γιὰ τὴν ἀπόδοσι μιᾶς θρησκευτικῆς τάσεως, πού ἦταν μὲν ἀξιεπαινητὴ σὰν ἀναζήτησις τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πάντως εἶχε τὴ βάσι τῆς δεισιδαιμονίας, ὅπως ἐννοοῦμε σήμερα τὸν ὄρο: δηλαδὴ ἦταν μιὰ τάσις μέσα σέ πνευματικὸ σκοτάδι.

Τὴ δεισιδαιμονία τὴν ἀπαντοῦμε πάντοτε σέ ἄνθρώπους, πού δὲν εἶναι καταρτισμένοι στὰ τῆς ἀληθινῆς πίστεως, ἀγνοώντας τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ τάσις τῆς ψυχῆς τους πρὸς τὸ Θεό, ἔμφυτη σέ κάθε ἄνθρωπο, δὲν ἔχει τὴν ὀρθὴ κατεύθυνσι οὔτε τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Εἶναι, λοιπόν, παραπαιούσα καὶ διεστραμμένη, δίνοντας ἀξία σέ ιδέες καὶ πράξεις, πού εἴτε εἶναι ἀδιάφορες γιὰ τὸν Θεὸ εἴτε — τὸ χειρότερο καὶ τὸ πιὸ συνηθισμένο — ἀντιστρατεύονται στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κι' ὀδηγοῦν στήν αἰώνια ἀπώλεια. Ὁ Σατανᾶς, πού, καθὼς λέγει ἡ Γραφή, «μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός», γιὰ νά ξεπλανεῖ ὅσους

πῶς τὸ νὰ μὴν ἀπολαβαίνει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸ πού λαχταρᾷ, τοῦ γίνεται τόσο βαρύτερος καὶ μῶς καὶ τόσο περισσότερο τοῦ δαγκάνει σὰν φίδι τὴν καρδιά του, ὅσο περισσότερο καταλαβαίνει καὶ ξέρει τὴν ἀξία τοῦ πράγματος πού ἔχασε.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ἀνθρώπους δὲν μποροῦν νὰ κάνουν χωρὶς κάποια πίστι στὰ ὑπερβατικά, φροντίζει νὰ τοὺς πείθῃ, ὅτι ὅσα πιστεύουν μ' αὐτὴ τὴ λειψὴ καὶ στρεβλὴ πίστι τους, εἶναι σωστὰ καὶ σωτήρια, τόσο γι' αὐτὸν ἐδῶ, ὅσο καὶ γιὰ τὸν ἄλλο κόσμο.

Ἡ δεισιδαιμονία ἀπλώνεται σὲ μιὰ ἀπέραντη κλίμακα, ποὺ περιλαμβάνει λογιῆς-λογιῆς εἶδη κι' ἀναρίθμητα στὸ κάθε εἶδος θύματα τοῦ Ἀρχεκάκου, τοῦ πατέρα τοῦ ψεύδους, ὅπως ὀνομάζει τὸν Διάβολο ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Δεισιδαίμονες, στή μιὰ ἄκρῃ αὐτῆς τῆς κλίμακος, εἶναι οἱ ὀλότελα ξεκομμένοι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ποὺ δὲν πιστεύουν στὴν Ἁγία Τριάδα καὶ τὶς ἄλλες ἀλήθειες τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ στὶς πιὸ γελοῖες προλήψεις ἢ στὴ μαγεία. Δεισιδαίμονες ὅμως εἶναι κι' ἐκεῖνοι στὴν ἄλλῃ ἄκρῃ, ποὺ θέλουν νὰ ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία, ἀκοῦνε τὸ Εὐαγγέλιο, ἀπαγγέλλουν τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, μετέχουν στὰ μυστήρια κι' ὅμως δίνουν ὑπερβολικὸ βάρος σὲ ὠρισμένους τύπους τῆς εὐσεβείας καὶ παραθεωροῦν τὴν οὐσία τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὶ ἄλλο παρὰ δεισιδαίμων εἶναι ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος, ποὺ κατὰ τὴ Σαρακοστὴ θεωρεῖ μεγάλο κακὸ νὰ βάλῃ λάδι στὸ στόμα του καὶ παράλληλα οὔτε σκέφτεται τὸν πλησίον του, ποὺ πεινᾷ;

Μὲ ὅσα, λοιπόν, θύματα τῆς δεισιδαιμονίας βρίσκονται κοντὰ σ' αὐτὴ τὴ δευτέρῃ ἄκρῃ ἔχει κυρίως νὰ κἀνῃ ὁ καλὸς ποιμὴν. Εἶναι ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, ποὺ ἡ διάνοια κι' ἡ καρδιά τους δὲν ἔχουν οἰκοδομηθῆ μὲ πληρότητα. Πρὸς αὐτοὺς, ὁ ταγμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ σὰν ὄργανο κύριο τῆς σωτηρίας τους, ὁ πνευματικὸς τους πατέρας, ἔχει ἓνα μεγάλο, ἀδιάκοπο χρέος: νὰ τοὺς φωτίσῃ μὲ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας μας Ὁρθοδοξίας, ὥστε νὰ δοῦν μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τους τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ νὰ στερεωθοῦν πάνω στὴν πέτρα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Πῶς πρέπει νὰ γίνεται αὐτὸς ὁ φωτισμός; Μὲ ὑπομονὴ καὶ διάκρισι. Οἱ δεισιδαίμονες συνήθειες ἔχουν βαθιεῖς ρίζες καὶ δὲν φεύγουν εὐκόλα. Χρειάζεται ἀκούραστη διδασκαλία γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ καταπολέμησί τους. Χρειάζεται ὅμως καὶ διάκρισις. Πρέπει νὰ λαμβάνουμε ὑπ' ὄψιν τὶς διάφορες συνθήκες, μέσα στὶς ὁποῖες ζῆ κάθε ψυχὴ, κι' ἀνάλογα νὰ τὴ θεραπεύουμε ἀπὸ τὴ δεισιδαιμονία. Δὲν ἀρκεῖ νὰ τῆς προβάλλουμε τὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νὰ τὴν κάνουμε νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν πλάνη, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχουμε καὶ τὸν κατάλληλο τρόπο, ὥστε νὰ μὴ προκαλοῦμε ἀντιδράσεις, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ φέρουν τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Στὴ μιὰ περίπτωσι, φέρνει καρτὸ ἢ αὐστηρη

γλώσσα. Στὴν ἄλλη, ὅμως, χρειάζεται μαλακὸς τρόπος καὶ σταδιακὴ πνευματικὴ ἀγωγή, ὥστε νὰ δεχθῆ ἡ ἄρρωστη ψυχὴ τὸ σωτήριο φῶς τῆς ἀλήθειας. Ὅπως σὲ κάθε ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἔργου τοῦ ἀπέναντι τοῦ κακοῦ, ἔτσι κι' ἐδῶ ὁ καλὸς ποιμὴν ἔχει γιὰ κύριο ὁδηγὸ τῆς συμπεριφορᾶς του τὴν ἀποστολικὴ σύσταση: «Δουλον Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγραμένοι εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα (Β' Τιμ. β' 24). Πολὺ περισσότερο ἰσχύει αὐτὴ ἡ σύστασις ἐδῶ, γιὰτὶ πρόκειται γιὰ ψυχές, ποὺ ἔχουν ὅλη τὴ διάθεσι νὰ ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησίαν καὶ δὲν ὑποπτεύονται κὰν ὅτι λυποῦν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. Ἐχουν, λοιπόν, τὴ βᾶσι, ὥστε, μὲ τὸν κατάλληλο τρόπο διδασκαλίας, νὰ ἔλθουν «εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας» καὶ νὰ γίνουν φωτισμένοι σὲ ὅλα ὀρθόδοξοι χριστιανοί.

Στὸν σημερινὸ κόσμον, παρὰ τὶς προόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν ἀνοδο στάθμης τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ δεισιδαιμονία εἶναι ἐξαπλωμένη ὅσο κι' ἄλλοτε. Αὐτὸ συμβαίνει γιὰτὶ δὲν εἶναι ἀνάλογη κι' ἡ πνευματικὴ πρόοδος κι' ἀναρίθμητες ψυχές μένουν ἔξω ἀπὸ τὴν πλήρη χριστιανικὴ φώτισι. Ἐτσι, ὁ πόλεμος κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας ἔχει πολὺ εὐρὺ πεδίο κι' εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς κυριώτερες μέριμνες καὶ τὰ πιὸ ζωτικὰ προβλήματα κάθε ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας. Δὲν ὑπάρχει ἐνορία, ὅπου ὁ ποιμὴν νὰ μὴ ἀντιμετωπίζῃ, ἀνάμεσα στὰ πρωτεύοντα καθήκοντά του, κι' αὐτὸν τὸν πόλεμον.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐπὶ τοῦ δημοσιευθέντος ἐν περιλήψει εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα, ἀπολογισμοῦ Τ.Α.Κ.Ε. διὰ τὸ ἔτος 1963, καταφαίνεται ὅτι ἀρκούντως γόνιμον ἐπιτελεῖται ἐν τῷ Ὄργανισμῷ τούτῳ ἔργον, ὡς βᾶσιμοι δὲ διακρίνονται αἱ πιθανότητες περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς βελτιώσεως τῶν παροχῶν, ἐφ' ὅσον ἤθελον ληφθῆ τὰ προτεινόμενα ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως μέτρα, μεταξύ τῶν ὁποίων συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἀναδιάρθρωσις τινῶν ἐκ τῶν κειμένων πόρων.

Ὅτω ἔχει προταθῆ διὰ τὸν κλάδον νοσηλείας ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ ἀσφαλίστρου εἰς τὰ προϊσχύσαντα ἐπίπεδα πρὸς κάλυψιν τῶν ἐτησίων ἐλλειμμάτων του, ἐξογκωθέντων ἐτι πλέον, ἀφ' ἧς ἐποχῆς καὶ ἄνευ τῆς προηγούμενης δημιουργίας καὶ ἐξασφαλίσσεως τῶν ἀπαιτουμένων μέσων ἡ περιθάλψις ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἡσφαλισμένων. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτων καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως τῶν ὄρων νοσηλείας ἔχει κριθῆ ὡς προτιμότερα καὶ ἔχει προταθῆ ἡ ὑπαγωγή τῆς νοσηλείας τῶν ἐφημερίων εἰς τὸ σύστημα τῆς ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τῶν

δημοσίων υπαλλήλων. Τοιουτοτρόπως θέλει επίσης καταστή δυνατόν ὅπως τὰ ἔσοδα τοῦ Κλάδου Συντάξεων διατίθενται ἀποκλειστικῶς πλέον ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς βελτιώσεως τῶν συντάξεων, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἄλλωστε καὶ ἔχουν θεσπισθῆ.

Δικαιολογημένην βλέπομεν ἐπίσης τὴν προτεινομένην αὐξῆσιν τοῦ ποσοστοῦ εἰσφορᾶς τῶν ἠσφαλισμένων ὑπὲρ τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς, ἔχοντος ἀναλάβει ἀπὸ τινων ἐτῶν, ἀμελετήτως ὡς φαίνεται, καὶ ἄνευ οἰκονομικῶν ἀντισταθμισμάτων βάρη ὑπέρμετρα τῶν δυνάμεών του.

Τὸ ὕψος γενικῶς τῶν παροχῶν τοῦ Ταμείου τούτου ἔχει φθάσει μέχρι τῶν τελευταίων δυνατῶν ὁρίων, ἐφ' ὅσον ὡς ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ προκύπτει, τὸ σύνολον τῶν ἐσόδων μετ' ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν διοικήσεως καὶ λειτουργίας, διατίθενται διὰ παροχὰς (συντάξεις, ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα καὶ νοσηλείαν) χωρὶς νὰ ἀφίγεται περίσσευμα ἄξιον λόγου διὰ τὸν σχηματισμὸν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.

Ἐτερον σημεῖον ὅπερ κινεῖ ἐπίσης τὴν προσοχὴν καὶ δέον νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς διοικήσεως εἶνε καὶ τὸ τῆς ὀργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν, περὶ τῆς ὁποίας ἀπὸ ἐτῶν γίνεται λόγος. Ἐπιβάλλεται ὅπως ἐφ' ὅσον ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἡ στελέχωσις αὐτῶν κρίνεται ἀναγκαία ληφθῶσι τὸ ταχύτερον τὰ πρὸν τὸν σκοπὸν τούτου μέτρα, ἵνα ὁ Ὄργανισμὸς οὗτος δυνηθῆ καὶ ἐπιτελέσῃ, μὲ ἠῤῥημένῃν δραστηριότητα καὶ ἀπόδοσιν πλουσιωτέραν, τὸ ἔργον ὅπερ ἔχει ἀναλάβει.

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αἶδεσ. Μιχαήλ Πιτσῶκον, Ἐφημέριον Ψυχιατρικοῦ Νοσοκομείου Θεσ/νίκης. Γράφατέ μας πότε ἐχειροτονήθητε, ποῖον τὸ ἔτος γεννήσεώς σας καὶ εἰς ποίαν μισθολογικὴν κατηγορίαν ἀνήκετε, διὰ νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις σας. Πάντως ἐὰν ἐξέλθετε διὰ λόγους υγείας πρὸ τῆς συμπληρώσεως 35ετοῦς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας ἢ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 75ου ἔτους τῆς ἡλικίας σας, ἡ σύνταξις θὰ εἶναι περὶ τὴν 1.180 δρχ. μηνιαίως, καὶ τὸ ἐφ' ἅπαξ περὶ τὰς 30.000 δρχ. — Ἰερομόναχον Ἰερεμίαν Ζηκόν, Κολοκυθιάν, Φθιώτιδος. Δυστυχῶς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πληρώσετε ἀσφάλιστρα διὰ ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπηρετήσατε ὡς ἐφημέριος. Κατὰ τὸν νόμον εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαγοράσῃ ὁ ἠσφαλισμένος εἰς τὸ TAKE χρόνον ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ TAKE, ἦτοι πρὸ τοῦ 1930. Ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ ἡ ἀσφάλισις διὰ τοὺς ἔχοντες κανονικὸν διορισμὸν ἐφημερίου εἶναι ὑποχρεωτική. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἡ ἐξαγορὰ ἀφορᾷ προὔπηρεσίαν ἐφημεριακὴν καὶ ὄχι ἀπλῶς ἐξαγορὰν χρόνου. Διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἠσφαλισμένος δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως πρέπει νὰ ἔχῃ ἢ τριακονταπενταετὴ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν (συνεχῆ) ἢ νὰ ἔχῃ συμπληρώσει τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀπαραιτήτως δὲ νὰ ἔχῃ συμπληρώσει 15ετὴ ἢ 20ετὴ πραγματικὴν (ὄχι πλασματικὴν) ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν ἐν ἀσφαλίσῃ (δὴλ. συμμετοχῇ εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε.). Ἐὰν ἐπιμένως διὰ πρώτην φοράν ἔχετε διορισθῆ ὡς ἐφημέριος τὴν 15-2-1957, δικαίωμα συντάξεως θὰ ἀποκτήσετε μόνον ἐφ' ὅσον θὰ ὑπηρετήτε μέχρι τὸ 1972 συνεχῶς. Πάντως ἐπειδὴ ἡ περιπτώσις σας εἶναι ἰδιόρρυθμος, γράφατέ μας τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς σας, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν λεπτομερέστερον. — Κύριον Ἰ. Βεργόπουλον, ὁδὸς Ἀναγνωστοπούλου 34, Ἀθήνας. Ἐλήφθη ἐπιστολή σας καὶ συνεχίζομεν εὐχαρίστως τὴν ἀποστολὴν τῶν τευχῶν. The Ecumenical Review, Route de Ferney 1211.

Genova 20. 'Εγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν σας. Αἶδεσθε. Λιάσκον Σπυρίδ. 'Ελαιοχώριον Ἀχαΐας. 'Ενεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν εἰς ὑμᾶς τὰ ἀπὸ 1-8-1964 κυκλοφορήσαντα τεύχη. Αἶδεσθε σὺν τὸν Βαρδακόσταν Παναγιώτην, Μεσογῶραν Εὐβοίας. 'Ελήφθη ἡ ἐπιστολή σας καὶ σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ βιβλία τὰ ὅποια ἐζητήσατε. 'Εξώφυλλα δυστυχῶς δὲν ἔχομεν καὶ οὐδέποτε ἐλάβομεν ἐπιστολὴν σας με ἐρωτήματα πρὸς ἀπάντησιν. Θὰ ἀναμείνωμεν εὐχαρίστως τοῦ λοιποῦ ἐπιστολὴν σας. Bibliothèque du Centre de Documentation C. N. R. S. 15. Quai Anatole France. Paris 7e France. 'Εγένετο ἡ ἀνανέωσις τῆς συνδρομῆς σας καὶ ἀποστέλλομεν εἰς ὑμᾶς τακτικῶς τὰ τεύχη. Εὐχαριστοῦμεν. Bestel Centrale V.S.K.B. Faber Str. 7, Nimegen, Holland. 'Εγένετο ἡ ἀνανέωσις τῆς συνδρομῆς σας καὶ ἀποστέλλομεν εἰς ὑμᾶς τακτικῶς τὰ τεύχη. Εὐχαριστοῦμεν. Alt-Katholischer Internationaler Informationsdienst-Akid. -4150 Krefeld, Vater-Jahn-Str. 11 Deutschland. 'Ενεγράφητε.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Λόγος πρὸς φοιτητὰς διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἠθικῆς ζωῆς. — **Φωτίου Κόντογλου**, 'Η ὄνος τοῦ Βαλαάμ ὁμιλοῦσα με φωνὴν ἀνθρωπίνην. — **'Ανθίμου Θεολογίτου**, 'Ο Σαμουήλ. — **'Αρχιμ. Χριστοφύρου Καλύβα**, 'Ιεροκλήρυκος 'Ι. Μητροπόλεως Χαλκίδος, 'Ο σπόρος καὶ τὸ χωράφι. — **'Ι. Χρυσοστόμου**, Μεγάλη εἶναι ἡ ὠφέλειά μας ἀν συγχωροῦμαι τοὺς ἐχθροὺς μας. — Ὀρησκευτικὴς καὶ ἠθικὴς μελέτες τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν **Νεκταρίου Αἰγίνης** «Γνώρισε τὸν ἑαυτὸ σου». 'Απόδοσις **Θ. Σπεράντσα**. — **'Αρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, 'Ιεροκλήρυκος 'Ι. Μητροπ. Νικοπόλεως, 'Απ' τὰ πανηγύρια τῆς Σίφνου. — **Βασ. 'Ηλιάδης**, 'Η 'Ηπειρος στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων καὶ ἡ φωνεὶνὴ προβολὴ τοῦ τιμίου κλήρου τῆς. Θυσίαι καὶ ἡρωϊσμοὶ σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες. — «Φιλοθέου 'Αδολεσχίας» μέρος πέμπτον. Ψυχωφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τὸ «Δευτερόμιμον», ὑπὸ τοῦ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως**. 'Απόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα**. — **Βασ. Μουστάκη**, 'Η δεισιδαιμονία. — Εἰδήσεις τοῦ TAKE. — 'Αλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «'Εφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ **ΕΚΚΛΗΣΙΑ**
'Οδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλ. 227.689.

Τύποις : **ΤΣΙΡΩΝΗ** — Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — Τηλ. 533.805

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου: **Γ. Σ. Χρυσάφης**, 'Ιασονίδου 22, Σούρμενα